

Vlaams
Parlement

vergadering **C178**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Energie

van 3 maart 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het verzet van de Vlaamse Regering tegen een Europese koolstofprijs – 2048 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de uitbreiding van het Europese systeem voor emissiehandel – 2061 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de Europese koolstofheffing – 2066 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de publieke consultaties van de Europese Commissie in het kader van de Green Deal – 2084 (2020-2021)	3
VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de juridische stappen van 10.500 eigenaars van zonnepanelen tegen de Vlaamse Regering – 2134 (2020-2021)	16
VRAAG OM UITLEG van Jos D'Haese aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de monitor groene economie – 2166 (2020-2021)	22
VRAAG OM UITLEG van Tom De Meester aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de uitspraken in de Panoreportage over het (gebrek aan) overleg tussen de Vlaamse en de Federale Regering over het dossier van de virtueel terugdraaiende teller – 2169 (2020-2021)	27

VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het verzet van de Vlaamse Regering tegen een Europese koolstofprijs – 2048 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de uitbreiding van het Europese systeem voor emissiehandel – 2061 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de Europese koolstofheffing – 2066 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de publieke consultaties van de Europese Commissie in het kader van de Green Deal – 2084 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Inez De Coninck

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Voorzitter, minister, collega's, ik ga niet uitleggen wat een koolstoftaksensysteem is, we zullen dat allemaal voldoende kennen. Ik was vooral geïntrigeerd door de argumenten van de Vlaamse Regering die ik in de media las om ertegen te zijn op Europees niveau. Alle instrumenten die kunnen dienen om een vermindering van de CO₂-uitstoot te bereiken, zouden op zich positief moeten zijn, en al zeker wanneer ze ook nog eens zorgen voor een gelijk speelveld. Als er nu iets is waar een koolstofprijs op Europees niveau voor zorgt, is het net dat gelijke speelveld. Zo'n Europees initiatief zou er net voor zorgen dat Vlaamse kmo's, Vlaamse handelaars, Vlaamse huishoudens erop kunnen rekenen dat ze onder eenzelfde systeem en met dezelfde regels werken als die in de buurlanden die potentieel hun rechtstreekse concurrenten zouden kunnen zijn.

Er kan dus geen betere locatie zijn om dat te doen dan op Europees niveau. Ik verbaas me dus een beetje over het feit dat de Vlaamse Regering zich daar zo mordicus tegen verzet.

Ik verbaas me nog meer over het argument dat wordt gebruikt rond de koopkracht van de burgers. Eigenlijk is een koolstoftaks een vrij neutraal systeem dat a priori de koopkracht niet aantast wanneer mensen reageren op de incentive die wordt gegeven of wanneer ze worden geholpen om te reageren op die incentive, namelijk minder CO₂ uitstoten door alternatieven te gebruiken. Het is des te meer bizar wanneer ik zie wat het alternatief van de Vlaamse Regering is, want er wordt blijkbaar in dezelfde brief gepleit om rechten te mogen aankopen in de buurlanden. Ik weet niet met welk geld u denkt rechten aan te kopen, minister, maar de laatste keer dat we dat voor een paar tientallen miljoenen euro hebben gedaan, was het ook met belastinggeld, en dus met andere woorden ook met potentiële koopkracht van de burgers. Ik denk dat het geld van de burger beter wordt besteed aan het verminderen van de CO₂-uitstoot in ons land dan aan het kopen van rechten in het buitenland. Het is een beetje een raar principe. Koken kost inderdaad geld, maar niet koken kost ook geld. Takeaway is ook niet gratis. Minister, ik denk dat u zich een beetje in een rare positie hebt gemanoeuvreerd.

Minister, kan het volledige antwoord van de Vlaamse Regering aan de Europese Commissie overgemaakt worden aan ons? Ik heb dat zelf nog niet gezien.

Kunt u zeggen welke sectoren een negatieve impact zouden hebben?

Kunt u zeggen wat het totale uitstootreductiepotentieel is van een dergelijke taks? Is dat berekend in Vlaanderen?

Is er ook berekend wat de aankoop van rechten in het buitenland ons zal kosten als we dat reductiepotentieel niet waarmaken? Het is het ene of het andere, reduceren moeten we sowieso.

Staat de Vlaamse Regering binnen België hiermee alleen of is dit afgestemd met de andere deelregeringen en met de Federale Regering? Is er overleg geweest of komt er nog overleg?

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Voorzitter, ik heb dezelfde vraag als de heer Tobback maar met een iets andere insteek.

De mobiliteitssector die nu ook onder het emissiesysteem van de EU zou moeten vallen, dat is te gek voor woorden. De heer Tobback heeft zijn vraag 'verzet van de Vlaamse Regering tegen een Europese koolstofprijs' genoemd. Ik mag inderdaad hopen dat het een verzet is dat ook iets zal uithalen, hoewel ik daar een hard hoofd in heb. Want we moeten helaas telkens opnieuw vaststellen dat het de EU is die bepaalt. Een land als België, en zeker een regio als Vlaanderen, heeft nagenoeg niets in de pap te brokken.

Als ik de heer Tobback dan hoor zeggen dat de koopkracht niet zal dalen wanneer mensen minder CO₂ uitstoten door alternatieven te gebruiken, dan gaan mijn haren natuurlijk recht overeind staan, want dat is nu net de essentie van het probleem, van heel dit tirannieke gedoe, van het proberen het gedrag van mensen te sturen via belastingen, via taksen. We weten al decennialang dat de socialisten diegenen zijn die taksen en belastingen bij de vleet invoeren, ook vandaag, om het gedrag van mensen te sturen. Ik wil die alternatieven nog wel eens zien. Betekent dit dan dat iedereen een elektrische wagen moet kopen? Want daar gaat het natuurlijk over: mensen stoten CO₂ uit via hun brandstofwagen. Uiteindelijk zal dit CO₂-dogma altijd geld kosten.

De heer Tobback heeft ook terecht gewezen op het aankopen van rechten in de buurlanden. Ook dat zal natuurlijk geld kosten. Kortom, het zal altijd geld kosten aan de belastingbetaler.

Minister, vooraleer ik mijn vragen aan u stel, wil ik toch deze kleine boodschap meegeven: steek uw middelvinger op naar de EU, steek uw middelvinger op naar het CO₂-dogma van de EU en hopelijk zal dat verzet dan eindelijk wel iets uitmaken. Ik lees dat u zegt dat er enkele rode lijnen zijn die niet kunnen worden overtreden. Wel, laat ons dan echt eens de hakken in het zand zetten voor een taks die weer eens dreigt te worden ingevoerd.

Dan kom ik tot mijn vragen. Wat stond er precies in de vragenlijst die werd rondgestuurd door de Europese Commissie? Hebt u de bekommernissen van de Vlaamse Regering hieromtrent reeds meegedeeld aan uw federale collega's? Zo ja, wat was de reactie? De Europese Commissie zou reeds geantwoord hebben dat met de kostenefficiëntie van maatregelen rekening wordt gehouden. Kostenefficiëntie is natuurlijk een duur woord om te voorkomen dat dit geld zal kosten aan de Vlaamse belastingbetaler. Verwacht de Vlaamse Regering een nog uitgebreider antwoord van de Europese Commissie op haar bekommernissen? Tot slot heb ik nog een vraag die ik al deels heb beantwoord, maar die ik toch maar zal stellen. Verwacht u dat er uiteindelijk rekening zal worden gehouden door de Europese Commissie met de Vlaamse bekommernissen?

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Voorzitter, mijn vraag heeft een andere insteek dan die van de andere spreker. Er bestaat een ETS-systeem (emissions trading scheme), maar er wordt gedacht aan de uitbreiding ervan en te gaan naar een koolstofbeprijzing.

De Europese Commissie heeft een vragenlijst rondgestuurd om de mening van de lidstaten te vragen. België heeft hier blijkbaar niet op geantwoord omdat er geen consensus is bereikt tussen de federale en regionale overheden. De Vlaamse Regering heeft belangrijke bezwaren geuit tegen het voorstel om het ETS-systeem van emissiehandel uit te breiden naar stookolie, gas, benzine en diesel.

Ook tegen het verhogen van de klimaatdoelstelling maakte de Vlaamse Regering indertijd bezwaar en werden een aantal randvoorwaarden gesteld om hiermee in te stemmen. Een van die randvoorwaarden was dat er meer rekening moet worden gehouden met kostenefficiëntie. Nu is een koolstoftaks volgens de Europese Commissie hét kostenefficiënte instrument bij uitstek. Het is een instrument dat door heel veel verschillende partijen wordt aangegeven als noodzakelijk om de klimaatdoelen te halen. Ook binnen de academische wereld leeft al lang de overtuiging dat het kleven van een prijs op de koolstofuitstoot een goed en noodzakelijk instrument is, maar ook het bedrijfsleven is voorstander. Onlangs pleitte ook de gouverneur van de Nationale Bank ervoor.

Wat is de reden dat er geen akkoord is kunnen worden bereikt over een Belgisch standpunt? Kunt u daar wat toelichting bij geven? U pleit voor kostenefficiëntie in de maatregelen. Op koolstofuitstoot een prijs kleven, wordt algemeen aanzien als een bij uitstek kostenefficiënte maatregel. Bent u het daarmee eens of niet? Waarom wel of waarom niet? U pleit voor kostenefficiënte middelen. Wat betekent dat volgens u voor wat betreft de bestemming van de inkomsten van deze koolstofprijs?

De invoering van een koolstofprijs op Vlaams of Belgisch niveau wordt vaak gezien als onwenselijk omdat dit de concurrentiepositie van onze bedrijven in gevaar zou brengen. Algemeen wordt verondersteld dat dit effect bij een invoering op Europees niveau wordt vermeden. Bent u het daarmee eens? Zo niet, welke argumenten hebt u daarvoor? Op welke wetenschappelijke inzichten baseert u zich?

Vermits de roep om de invoering van een prijs voor koolstofuitstoot steeds luider klinkt, ga ik ervan uit dat Vlaanderen zich daarop voorbereidt. Kunt u aangeven voor welke voorbereidende onderzoeken, studies, analyses, berekeningen u opdracht hebt gegeven om de effecten van een mogelijke Europese koolstofheffing op de Vlaamse huishoudens en economie te berekenen?

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord over hetzelfde onderwerp maar met ongetwijfeld een andere insteek.

Robrecht Bothuyne (CD&V): We hebben intussen al de vertegenwoordiger van OPEC gehoord, ik heb inderdaad een iets andere insteek.

Minister, er is inderdaad wat berichtgeving en commotie geweest over de standpunten van Vlaanderen. Op zich vond ik die berichtgeving wat verwonderlijk. Het duidt erop dat op Europees niveau verder wordt gewerkt aan het klimaatplan en dat er gebeurt wat wij vragen, namelijk dat er van onderuit wordt gewerkt en dat rekening wordt gehouden met de bezorgdheden, randvoorwaarden en succesfactoren die de regio's en de lidstaten van de Europese Unie zien en detecteren. In die zin is het ook positief dat de Europese Commissie in het kader van de Green

Deal bevragingen doet. Die bevragingen gaan allemaal over thema's die een duidelijk doel hebben, namelijk een verdere reductie van de uitstoot van broeikasgasen. Dat is een doelstelling die we delen. Ook in ons regeerakkoord staat dat we ons zullen inschrijven in de Europese strategie, maar niet zomaar. We hebben een aantal bezorgdheden over de competitiviteit, de koopkracht en de duurzaamheid van het beleid. Dat is niet onlogisch en er moeten dan ook een aantal evenwichten worden gevonden. Het is goed dat de Europese Commissie dus luistert naar wat ook in Vlaanderen leeft op dat vlak.

Die bevragingen gaan over de Energy Efficiency Directive (EED), de Renewable Energy Directive (RED), de Effort Sharing Regulation (ESR) en de aanpassingen die worden voorgesteld aan het ETS. Het gaat over een heel ruime mix aan beleidsinstrumenten die de Europese Commissie in de weegschaal wil leggen om uiteindelijk te komen tot een sterker klimaatbeleid.

Minister, kunt u toelichting geven bij de parameters die de Vlaamse Regering als prioritair aanduidt in het kader van de herziening van de Effort Sharing Regulation?

Kunt u toelichting geven bij de antwoorden van de Vlaamse Regering op het voorstel om het Europees emissiehandelssysteem uit te breiden naar onder andere stookolie, gas, benzine en diesel?

Hoe staat u tegenover een CO₂-beprijzing in de niet-ETS-sectoren transport en gebouwen, zoals begin dit jaar is ingevoerd in Duitsland en recent door de Nationale Bank naar voren werd geschoven als een wenselijke evolutie?

Acht u de huidige en toekomstige ETS-prijs die de afgelopen weken fors is gestegen, te laag om voldoende prijssignalen te geven in de gebouwen- en transportsector? Biedt een koolstoftarifiering in de niet-ETS-sectoren met een hoger prijs-traject hier volgens u een oplossing?

Waar zouden de opbrengsten van een CO₂-heffing, want die zijn er dan natuurlijk ook, volgens u in de eerste plaats voor moeten worden gebruikt?

Indien de transport- en bouwensector zou worden ingekanteld binnen ETS, hoe moeten de emissies in de Land Use, Land Use Change and Forestry (LULUCF) of landgebruik, veranderingen in landgebruik en bosbouw volgens u dan worden behandeld?

U spreekt in de media over een aantal duidelijke rode lijnen die niet kunnen worden overschreden. Kunt u toelichting geven bij die rode lijnen? Hoe ziet u die precies?

Hoe verloopt de coördinatie van het Belgisch standpunt in de directie-generaal Europese Zaken en Coördinatie (DGE)? Voor welke consultaties dient Vlaanderen een afzonderlijk antwoord in? Voor welke is er een gecoördineerd antwoord voor België?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Het klopt dat Vlaanderen deelgenomen heeft aan verschillende publieksconsultaties inzake het toekomstige Europese klimaat- en energiebeleid. Het is goed dat we dat doen. Op die manier geven we het besluitvormingsproces mee vorm. Dat is de reden waarom we daaraan meedoen.

Concreet gaat het over volgende dossiers. Er is de verdeling van de Europese klimaatdoelstellingen 2030 tussen de lidstaten: de zogenaamde effort sharing regulation of ESR. De meeste vragen bij de parlementsleden handelen over deze consultatie, waar ook de mogelijke uitbreiding van het Europese ETS, het systeem voor emissiehandel aan bod komt. De Commissie overweegt echter om dit systeem

uit te breiden naar de emissies van transport en gebouwen. Naast dit dossier heeft Vlaanderen ook deelgenomen aan volgende consultaties: herziening van de richtlijn emissiehandel, herziening van de hernieuwbare-energie-richtlijn, herziening van de energie-efficiëntierichtlijn, en het dossier inzake LULUCF.

Uiteraard hopen we dat de Europese Commissie maximaal rekening zal houden met onze suggesties. De Vlaamse bijdragen aan deze consultaties zijn publiek beschikbaar op de website van de Commissie. Ik begrijp echter dat het wat zoeken kan zijn naar onze bijdragen, dus ik zal wat we recent ingediend hebben ook overmaken aan de parlementsleden.

Wat betreft het overleg met de andere entiteiten binnen België over deze consultaties, hebben we als Vlaanderen verschillende voorstellen gedaan aan de andere deelstaten en de federale overheid om tot een gezamenlijke Belgische deelname aan de publieksconsultaties te komen. Gelet op de uitgebreide vragenlijsten van de Europese Commissie, de strakke deadline, en de tijd die nodig is om binnen België de neuzen in dezelfde richting te krijgen, is het echter niet gelukt om een akkoord te vinden over een gezamenlijke Belgische bijdrage. Elke deelstaat kijkt daar op een andere manier naar.

De formele besprekingen op Europees niveau over deze dossiers starten pas later dit jaar. We hebben dus nog wel wat tijd om binnen België te komen tot een gezamenlijk Belgisch standpunt. Daar kan nog aan gewerkt worden. Voor de publieksconsultatie rond de herziening van de LULUCF-regelgeving werd wel een Belgische consensus bereikt. Dat was niet het probleem.

Over bepaalde specifieke elementen binnen deze verschillende dossiers is er uiteraard wel een Belgische consensus. Zo nemen alle entiteiten binnen België eerder een afwachtende houding aan wat betreft de uitbreiding van ETS naar de sectoren gebouwen en transport, en vinden alle entiteiten het belangrijk dat de Europese Commissie een uitgebreide effectenanalyse uitvoert waarin alle opties en alternatieven op dit vlak grondig worden onderzocht. Daarnaast werd gevraagd naar de prioriteiten – de rode lijnen van de Vlaamse Regering – in het ESR-dossier, dat gaat over de verdeling van de klimaatdoelstellingen tussen de lidstaten.

De prioriteiten staan duidelijk in het regeerakkoord en zijn nadien nog eens bevestigd. Op de eerste plaats zijn we voorstander van een bottom-upbenadering, waarbij elke lidstaat zelf bekijkt in hoeverre ze kan bijdragen aan de Europese doelstelling. Als deze bottom-upmethodiek niet voldoet om de Europese doelstelling te behalen, dan moet de bijkomende vereiste inspanning op kostenefficiënte wijze worden verdeeld tussen de lidstaten. Daarnaast moeten lidstaten toegang krijgen tot voldoende bijkomende flexibiliteitsmechanismen. Inzake rode lijnen waken we erover dat het Europese klimaatbeleid niet leidt tot een verhoging van de belastingdruk en dat de nieuwe initiatieven van de Europese Commissie de concurrentiepositie van onze Vlaamse bedrijven en de koopkracht van de Vlaamse gezinnen vrijwaart.

Er was geen consensus over het aspect kostenefficiëntie. Andere entiteiten zagen daarnaast nog een rol voor bnp per capita of inkomen per hoofd als criterium om de bijkomende inspanningen te verdelen tussen de lidstaten. Dit zou betekenen dat België een buitenproportioneel deel van de klimaatinspanningen op zich zou moeten nemen, net zoals dit het geval is met de verdeling van de huidige inspanningen. Daar is geen consensus over. Onze bezorgdheid is dat alles weer wordt doorgeschoven naar Vlaanderen.

Ik heb intussen begrepen dat de premier akkoord is gegaan met die doelstelling van 55 procent, ondanks de onthouding op Vlaams niveau. Dat zal natuurlijk nog verdeeld moeten worden, ook binnen de Belgische context. Maar aangezien de

andere deelstaten en de federale overheid op de eerste rij staan voor die doelstelling, ga ik ervan uit dat die 'burden sharing' heel gemakkelijk zal verlopen om tot een consensus te komen. Daar maak ik mij helemaal geen zorgen over. Ik zie heel veel ambitie en dat stemt mij natuurlijk ook heel gelukkig. Dat is toch al een probleem minder.

Dan ga ik nu dieper in op de verschillende vragen inzake het systeem van de koolstofbeprijzing en het systeem van de emissiehandel. Zoals jullie weten, bestaat vandaag het systeem voor die verhandelbare emissierechten voor industriële bedrijven en elektriciteitsproducenten via een koolstofprijs, die dan worden aangezet om te investeren in nieuwe technologieën, wat ten volle gebeurt.

Bovendien wordt in dit huidige ETS-systeem ook gewaakt over de competitiviteit van de bedrijven, via de kosteloze toewijzing van de emissierechten op basis van ambitieuze benchmarks. In die context kan die koolstofbeprijzing een goed instrument zijn, maar je moet natuurlijk ook wel zien waar je het voor gebruikt, maar daarvoor is dit dus goed. Voor die eventuele uitbreiding van de Europese emissiehandelssystemen naar andere sectoren wordt nu vooral naar transport en gebouwen gekeken, met kenmerken die toch sterk verschillen van de sectoren die momenteel onder emissiehandel vallen. Dat wil ik toch wel benadrukken, je kunt niet zomaar copy-paste doen. Ik denk onder meer ook aan de sterke verschillen op het vlak van de doelgroep zelf. Bij transport en gebouwen, collega's, mogen we niet vergeten dat het over particulieren gaat waarbij ook de sociale component een belangrijke rol speelt in onze visie daarover. Ook denk ik aan de sterke verschillen op het vlak van prijselasticiteiten, het technische en economische reductiepotentieel en het aantal te reguleren instanties.

Met andere woorden: wat werkt voor de ene sector, zal niet per definitie onmiddellijk ook een wonderoplossing zijn voor een andere sector. Wij zijn daar zeer voorzichtig in, wij willen ook niet het risico lopen dat de stabiliteit van het goedwerkende emissiehandelssysteem plots wordt ondermijnd. Zoals al aangegeven, worden deze bezorgdheden ook gedeeld door de andere entiteiten binnen België, en ook andere Europese lidstaten. Wij staan daar niet alleen in.

Daarom vragen wij dat de Europese Commissie – ik denk dat dat ook verstandig is – ons eerst aantoonst en ook grondig onderzoekt welke mogelijkheden er bestaan, wat de alternatieven zijn en vooral, opnieuw, welke impact het heeft. Het is niet omdat het voor de ene sector goed werkt dat het voor de andere, waar je vooral ook met particulieren te maken hebt, ook een goede methode is.

Collega Steenwegen geeft aan dat we als Vlaanderen toch voorstander zouden moeten zijn van de invoering van een Europese CO₂-heffing, aangezien dit volgens hem een kostenefficiënte maatregel zou zijn. Ik wil benadrukken dat er verschillende kostenefficiënte maatregelen bestaan. Wij hebben in ons antwoord op de vragenlijst van de Europese Commissie dan ook zeer duidelijk onze steun vooral geuit voor maatregelen zoals striktere CO₂-emissienormen voor wagens, labels voor duurzame projecten en sterkere productstandaarden en een beleid tot een verhoogde energieprestatie van gebouwen en energie-efficiëntie.

Een CO₂-beprijzing voor transport en gebouwen kan direct voelbaar zijn in de uitgaven van de gezinnen, die hiervoor meer zullen moeten betalen het is toch wel heel essentieel dat men daar ook bij stilstaat. Dus vooraleer men zegt hier voor te zijn: wij hebben daar heel wat vragen bij, dit is een grote bezorgdheid. Die vragen zijn ook allemaal geformuleerd. Het is in ieder geval geen uitgemaakte zaak dat die uitbreiding er komt, ook binnen Europa zijn velen niet overtuigd. Ook Zweden, Finland, Spanje, Slowakije, Slovenië, Frankrijk en Italië zijn tegenstanders. Zelfs de heer Timmermans, zelf grote voorstander van zulke ideeën, formuleerde ook

zijn twijfels over de uitbreiding van het ETS-systeem naar de transportsector. Dus we zijn er niet.

Nu, op Vlaams niveau blijven we uiteraard niet stilstaan. Om alle impact op Vlaanderen duidelijk in kaart te brengen heb ik vorig jaar al aan de administratie gevraagd, en de opdracht gegeven, om specifiek te onderzoeken wat die impact is. Dus wij blijven ook niet stilstaan. Stel dat men die uitbreiding zou doen, wat betekent dat dan? Die oefening loopt. Ook de vraag over reductiepotentieel wordt meegenomen in deze studie. Ik hoop dat we tegen juni een duidelijk beeld krijgen van de impact op Vlaanderen, zodat we ook onze reactie op het Europese voorstel dat er dan aankomt goed kunnen onderbouwen. Die opdracht is dus gegeven.

Collega Tobback vroeg ook naar de kostprijs van de aankoop van de equivalente hoeveelheid 'uitstootrechten', maar het lijkt me onmogelijk om dit nu al te kwantificeren. Dit hangt natuurlijk ook af van de elementen die in de studie onderzocht zullen worden, maar dit is uiteraard ook afhankelijk van de precieze hoogte van zo'n koolstofheffing, alsook de prijs van de aankoop van de flexibiliteit die aangekocht moet worden.

Een andere vraag handelde over de bestemming van de opbrengsten van een CO₂-heffing. Ik wil niet vooruitlopen op wat die bestemming zal zijn, maar het lijkt me logisch dat als Europa zoiets doet, de inkomsten die gegenereerd worden, teruggaan naar de gezinnen. Dat lijkt me een heel evident principe.

Collega Bothuyne informeerde specifiek naar de behandeling van de landbouwsector als de transport- en gebouwensector zouden worden ingekanteld onder het ETS-systeem. Ook hier wil ik nog niet op vooruitlopen omdat we hieromtrent nog geen definitief standpunt hebben ingenomen.

Zo, collega's, het was misschien een beetje uitgebreid, maar ik denk dat dat wel nodig was. De gesprekken lopen met de andere deelstaten, om te kijken of we alsnog op het formele voorstel tot een consensus komen. De opdracht voor de studie is ook gegeven, de administratie is daarmee bezig. Tegen juni zullen we wat meer weten, maar ik hoop dat u begrijpt dat wij daar heel wat vragen en bezorgdheden over hebben. We hebben vaak ook bilaterale contacten met de kabinetten van de Europese Commissaris, waar we deze bezorgdheden vaak meegeven. Ik merk wel dat men daar ook in andere deelstaten – ook in België – wel vragen over heeft. Het is dus nog geen uitgemaakte zaak.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Dank u wel, minister, voor het inderdaad uitgebreide antwoord. Ik kijk uit naar de informatie die u ons ter beschikking zal stellen, waarvoor dank. Nu, ik vind uw antwoord nu al een stuk gematigder klinken dan wat ik in de krant las, maar ik blijf er een veel te defensief antwoord in horen. Dat gaat vooral voorbij aan het feit dat we – zeker in woningen en transport, maar evengoed in economie en industrie – nog altijd fors achterlopen op wat we eigenlijk zouden moeten doen, als we die tweegradendoelstelling zouden willen halen. Dat blijkt iedere dag opnieuw. Zeker in woningen en transport, gebouwen en transport, is die achterstand bijzonder groot, en volstaan de huidige maatregelen absoluut niet. Gewoon stellen dat je het niet in het ETS wilt stoppen en dat we voor de rest wel zullen kijken waar het terechtkomt is een heel gemakkelijke – en waarschijnlijk wel populaire – opstelling, maar daarmee ga je de meeste mensen niet helpen.

Het blijft gewoon een gegeven dat in Vlaanderen, als het bijvoorbeeld gaat over transport, we duizend keer meer elektrische Tesla's hebben rondrijden dan elektrische bussen. Wanneer het gaat over ecologisch en milieuvriendelijk vervoer, dan zou de Vlaamse Regering wel iets meer moeten doen dan bedenkingen uiten bij Europese projecten die op zich een goed startpunt van een discussie kunnen zijn.

Ik hoop dat men daar toch wat positiever in zal zijn, en vooral dat dit niet gewoon alleen maar een verzet voor de galerij is, om uiteindelijk toch spartelend en prut-telend mee te gaan in iets waar we uiteindelijk de lead in hadden kunnen nemen, en op onze maat hadden kunnen tekenen.

We hebben straks een discussie over het stikstofdossier, dat is een beetje hetzelfde. We kunnen met onze ogen dicht en met de handen voor onze ogen blijven denken dat we kunnen verdergaan, maar uiteindelijk lopen we toch tegen de muur. Ik denk dat het van niemand hier de bedoeling is, misschien met uitzondering van collega Van Rooy. Die blijft blijkbaar om ideologische redenen liever nog 100 jaar Arabische olie kopen dan geld te steken in Vlaamse wind, maar dat is zijn probleem. Ik denk dat de rest van onze commissie liever constructieve voorstellen ziet en graag vooruitgang ziet in dit dossier. De Vlaamse Regering zal dan wel iets constructiever moeten zijn in dit soort van Europese discussies dan ik uit uw antwoord hoor. Ik hoop dat het op termijn wel mogelijk zal zijn.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Mijnheer Tobback en meneer Bothuyne, het zal u misschien verbazen maar er zijn nog andere landen in de wereld die gas en olie verkopen dan de Arabische landen. Ik zou zeggen: neem de wereldkaart er eens bij en verdiep u er eens in. U kunt er nog veel van leren.

Ik ben een vertegenwoordiger, niet van de OPEC, maar van de Vlaming. Telkens ik in deze commissie vragen stel, heb ik maar een ding voor ogen: wat zal dit de Vlaming nu weer kosten? De andere partijen die mij dan willen wegzetten als iets anders, zijn dan die traditionele partijen die niet hoog van de toren moeten blazen want ze hebben ervoor gezorgd dat we in een land leven met reeds de hoogste belastingen en taksen van de wereld en reeds de hoogste energieprijzen van de wereld. Ik snap hun frustratie daarover die ze uitwerken op mij, maar ik zal hier blijven zitten als vertegenwoordiger van de gewone Vlaming die gewoon wil blijven doen wat hij al decennia doet met gas, met stookolie, met zijn brandstofwagen. U wilt in deze commissie zijn of haar gedrag aansturen en dus zelfs taksen op CO₂ invoeren.

Ik hoor bij minister Demir gelukkig een beetje verzet, al heeft de heer Tobback natuurlijk wel een punt dat zij in de krant telkens opnieuw feller klinkt in haar verzet dan in deze commissie. Er wordt nu een studie over de impact in Vlaanderen uitgevoerd waarvan we de resultaten in juni zullen kennen. Ik kijk ernaar uit, maar iedereen met een beetje gezond verstand kan nu al weten dat het aan minstens een groep Vlamingen geld zal kosten.

Minister, u hebt het zelf gezegd. Als u zegt dat het een evident principe is, denk ik dat de inkomsten van zo'n heffing teruggaan naar de gezinnen. U geeft aan dat de EU met zo'n koolstofheffing en met de eventuele uitbreiding naar mobiliteit, aan herverdeling doet. Er wordt bij de ene groep gezinnen gepakt en dat moet worden herverdeeld naar andere gezinnen. Ik kan u zeggen dat wij tegen de Europese Unie als herverdelingsmechanisme zijn, zeker voor Vlaanderen. Wij zullen onze eigen boontjes wel doppen.

Ik wil benadrukken dat wij ons zullen blijven verzetten tegen welke Europese belasting dan ook, en dus ook tegen een koolstoftaks, koolstofheffing of hoe het ook mag heten. Er moet dus maar één ding centraal staan – dat zal ik blijven herhalen – en dat is de kostprijs voor de Vlamingen en niet, wat ik hier telkens opnieuw hoor, de doelstellingen, de klimaatdoelstellingen, de CO₂-doelstellingen. Het zal mij worst wezen. Het interesseert ons niet. Wat ons interesseert, is hoeveel dit zal kosten.

Minister, ik hoop dat u zich zult blijven verzetten op de felle manier zoals u dat in de media doet. Ik kijk uit naar de studie, maar ik denk dat ik het antwoord al ken.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Het is zo dat het nog geen uitgemaakte zaak is. Het was een bevraging aan actoren om te repliceren op voorstellen om de verhoogde doelstelling te realiseren.

Minister, ik maak me toch wel zorgen als ik uw antwoord hoor. Het argument dat u gebruikt, is dat u opkomt voor de Vlaming en dat u niet wilt dat het de Vlaming iets zal kosten. Zeer onlangs nog is een studie verschenen die zegt dat Vlaanderen hopeloos achterloopt in vergelijking met de buurlanden als het gaat over bijvoorbeeld de loskoppeling tussen de economische ontwikkeling en milieu en klimaat.

Waarom is dat? Omdat men in de buurlanden veel verder staat met de regelgeving en omdat er nieuwe technologieën worden ontwikkeld die ook worden geïmplementeerd. En er wordt tewerkstelling gecreëerd. Dat is de reden waarom onze industrie in de eerste plaats vraagt naar een ambitieus klimaatbeleid en naar maatregelen die dat kunnen waarmaken.

Minister, uw zeer verdedigende en terughoudende houding in het klimaatdebat zal ons uiteindelijk heel veel geld kosten. Het zal geld kosten aan de industrie, aan alle Vlamingen, het is net het tegengestelde van wat u beweert. U zegt dat Vlaanderen wel een heel hoog bnp heeft maar eigenlijk een zeer zwakke regio is: technologisch staan we achter, we kunnen dat niet en bedrijven kunnen het eigenlijk niet aan. U verdedigt het ETS-systeem, maar in Vlaanderen zelf ondergraaft u dat volledig door de meeste middelen uit het Klimaatfonds terug te geven aan de industrie zodat ze eigenlijk geen maatregelen moeten nemen en dus geen vooruitgang boeken. De factuur zal uiteindelijk veel hoger zijn en toch bij de Vlaming terechtkomen.

Mijnheer Van Rooy, u hebt het nog niet begrepen: of u er nu voor bent of niet, er is een klimaatprobleem en we zullen dat moeten aanpakken. Het niet aanpakken van het klimaatprobleem – daar is iedereen het over eens – zal veel meer geld kosten dan het wel en tijdig aanpakken.

Ik blijf er dus voor pleiten: laat ons wel vooruitgaan, laat ons wel ambitieus zijn. Iedereen vraagt het, de industrie vraagt het, de gouverneur van de Nationale Bank zei onlangs nog dat dit ons vooruit zal helpen naar de toekomst. Het zal onze economie vooruithelpen. Dit zal ervoor zorgen dat de noodzakelijke maatregelen, waar collega Tobback op wijst, ook zullen worden genomen zodat we vooruitgang maken met het transportsysteem en in de woningbouw, en niet de houding die voortdurend bezwaren maakt.

Ik kijk uit naar het resultaat van de opdracht die u blijkbaar hebt gegeven om na te gaan wat zo'n Europese koolstofprijs in Vlaanderen zou betekenen. Ik hoop dat het aantoont dat het op lange termijn een positief effect zal geven.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Voorzitter, we hebben hier twee soorten ontkeners in de commissie. Er is een klimaatontkenner die een grote voorstander lijkt te zijn van het bestendigen van de import van fossiele brandstoffen in de Europese Unie. Collega's, ieder jaar opnieuw gaat het over meer dan 200 miljard euro die wegvloeit uit de Europese Unie, inderdaad niet alleen naar de OPEC-landen, maar bijvoorbeeld ook naar Rusland en Venezuela, regimes die sommigen in deze commissie eeuwig lijken te willen steunen. Wij willen dat dus niet.

Wij willen ervoor zorgen dat Europa onafhankelijk kan worden in zijn energievoorrading en daarbij het klimaat eigenlijk voor een deel kan redden, met een beleid dat vooruitziend is, maar ook niet naïef. In die zin is er een tweede soort ontkenner in deze commissie, namelijk de ontkenner van het beleid en de richting van het beleid.

We zijn deze legislatuur gestart met het Klimaatplan, een reductie van 35 procent, van de vorige Vlaamse Regering dat is goedgekeurd. Intussen werkt de minister aan een studie om de impact te analyseren van een verhoogde doelstelling naar 55 procent. Daar is ook geen discussie meer over, het is intussen beslist beleid. We gaan eraan werken om te zien op welke manier we de doelstelling kunnen halen. Het is een heel forse verhoging van de ambities die Vlaanderen deelt.

Ik hoor een minister die studiewerk doet, vragen stelt, zich volop inschakelt in de Europese besluitvorming met de bevraging, die zegt dat de koolstofbeprijzing een belangrijk onderdeel van het beleid is. Het ETS-systeem lineair doortrekken naar de andere sectoren is misschien niet zomaar een goed idee omdat de koolstofbeprijzing die op dit moment in ETS wordt gehanteerd, niet adequaat is om bijvoorbeeld ook in transport en woningen de veranderingen te bewerkstelligen die we beogen. Ik hoor een minister die zegt dat we koolstofbeprijzing op een verstandige manier moeten aanpakken. Ik hoor ook een minister die duidelijk zegt dat als er een koolstofbeprijzing komt en er inkomsten zijn, die moeten teruggaan naar de gezinnen. Het is een positief verhaal dat op die manier wordt uitgedragen. Als de commissieleden van de oppositie er een soort plezier in scheppen om altijd de negatieve kant van het verhaal te belichten, dan gun ik hun dat van harte, maar het helpt niet om het draagvlak te vergroten.

Dus ik ben tevreden met het antwoord van de minister. Het is goed dat er studiewerk gebeurt. Het is goed dat er wordt gekeken op welke manier we kunnen bijdragen aan de doelstelling. Ik hoop dat de 'effort sharing' in de Belgische context zo vlot verloopt als de minister net komt te stellen. Met al die ambitieuze ministers in de regeringen in dit land mag dat geen probleem zijn.

Ik heb nog een vraag, minister. Een aantal lidstaten, zoals Duitsland, zal de koolstofbeprijzing nationaal organiseren. Wordt dat in het studiewerk overwogen als een piste? Wordt daar nog verder over gesproken, want in de vorige legislatuur had toenmalig minister Marghem ook studiewerk besteld over een nationale koolstofbeprijzing voor een aantal sectoren? Of ziet u het hoe dan ook op een Europees niveau te organiseren?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik heb iedereen goed beluisterd. Ik wil benadrukken dat het niet is omdat je vragen stelt bij wat Europa doet en kijkt wat dit betekent op Vlaams niveau, dat je tegen een klimaatbeleid bent. Ik vind dat we ermee moeten stoppen om dit op die manier te interpreteren. Het is precies alsof wanneer het over klimaat gaat, er geen vragen gesteld mogen worden, er vooral geen studiewerk mag gebeuren en alles blindelings moet worden gevolgd. Neen! Laat de ratio misschien ook even meespelen.

Ja, akkoord dat we iets moeten doen. Het klimaatbeleid van Vlaanderen met de 35 procent broeikasgasreductie is enorm ambitieus. De heer Tobback heeft al verwezen naar inspanningen in het verleden die niet zijn nageleefd en waarvoor we dan rechten moeten aankopen. Ik ben daar ook niet tevreden over. U doet alsof ik dat allemaal plezant vind. Daarom pleit ik altijd voor realistische doelstellingen. In Vlaanderen moeten in de komende tien jaar de broeikasgassen met 35 procent naar beneden. U weet dat die in de afgelopen vijftien jaar met drie procent naar beneden zijn gegaan. Dat vraagt dus een hele inspanning.

Europa komt met allerlei voorstellen. Vlaanderen doet dan mee, voert allerlei consultaties, probeert bilateraal met het kabinet van de commissarissen te overleggen om ons standpunt duidelijk te maken en het besluitvormingsproces mee vorm te geven. Ik vind dat niet meer dan normaal. Dat wil niet zeggen dat we geen klimaatbeleid willen voeren. Als jullie me vragen om dit allemaal blindelings te volgen, dan zeg ik dat ik dat niet doe. Ik wil daar wel eens over nadenken, maar ik wil weten wat de impact is. Dat is wat ik doe.

Ik vind het ook zeer ongenueanceerd van de heer Steenwegen als hij zegt dat er niets voor het klimaat wordt gedaan. Ik denk dat u niet beseft wat er allemaal wordt gevraagd. Ik denk bijvoorbeeld aan de verplichte renovatie in de tertiaire sector. Dat kost allemaal geld. In het kader van de relance gaan er ook heel veel centen naar duurzaamheid, naar woningrenovatie, fietspaden enzovoort. Mijnheer Tobback, ik ben het ermee eens dat we een versnelling hoger moeten schakelen inzake de aankoop van elektrische bussen. Ik steun minister Peeters in de offertes die ze wil lanceren om ze aan te kopen. Het had inderdaad misschien allemaal wat vroeger gemogen.

Het is echter niet omdat je vragen stelt en voor haalbare doelstellingen wilt gaan dat je geen klimaatbeleid wilt voeren. Ik zou het wel eens fijn vinden dat we een doelstelling halen. Met die 35 procent reductie moeten we al veel doen. Ik vind wel dat we inspanningen moeten leveren. Daar verschil ik misschien van mening met de heer Van Rooy. Ik vind het wel belangrijk dat Vlaanderen zijn steentje bijdraagt, maar het moet op een correcte manier gebeuren. We moeten niet blindelings vooroplopen zonder te weten waar we zullen eindigen. Vlaanderen doet heel actief mee en probeert de besluitvormingsprocessen mee vorm te geven.

De studie loopt. We zullen Duitsland daarin ook opnemen, mijnheer Bothuyne, en bekijken wat men daar aan het doen is om het te kunnen vergelijken.

Sta mij toe dat ik deze zaken doe. Het is niet omdat ik vragen stel, omdat ik studies laat uitvoeren, dat ik tegen alles ben wat met klimaat te maken heeft. Ik vind dat eigenlijk ook niet correct, aangezien we heel veel inspanningen vragen van heel veel sectoren.

– *Gweny De Vroe treedt als voorzitter op.*

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp-a): Minister, ik steun u wanneer u zegt dat het aankopen van rechten in het buitenland niet plezant is en niet de beste manier is, maar ik noteer wel dat u het niet alleen doet voor het verleden, maar het ook ter sprake brengt als een alternatief voor de toekomst en dat u opnieuw overweegt om Vlaams belastinggeld eerder naar het buitenland te dragen dan het hier te investeren in nieuwe alternatieven. Ik vind dat jammer. Ik vind dat het de eerste ambitie moet zijn om dat absoluut te vermijden en dingen hier te doen waar we zelf beter van worden. Er zijn nog meer dan mogelijkheden genoeg, me dunkt.

Mijnheer Bothuyne, ik ben geen ontkenner van het beleid. Ik ben alleen iemand die probeert nuchter te kijken naar de genomen maatregelen, naar de resultaten en naar de vooruitgang op het terrein. Ik kan alleen maar vaststellen dat als daar heel veel vooruitgang in zou zitten, we niet bang zouden moeten zijn van een koolstofprijs, want dan zouden de meeste gezinnen in Vlaanderen daar helemaal niets van merken. Als we daar bang van zijn, dan is het omdat we in al onze doelstellingen achteroplopen en niet de mogelijkheid bieden om in goed geïsoleerde woningen te wonen en ons met klimaatneutraal transport te verplaatsen.

We blijven dus verplicht om geld te dragen naar de vrienden van de heer Van Rooy, of ze nu in Venezuela, Rusland of Saoedi-Arabië zitten – ik weet het niet. Ik vind

dat jammer en ik vind dat we daarover zoveel vragen mogen stellen als we willen, maar die vragen moeten wel vertrekken vanuit een ambitie om aan de situatie, die eigenlijk ongewenst is, iets te doen in plaats van ze te bestendigen. Daar kan de Vlaamse Regering gerust nog een paar tandjes bij steken, me dunkt, want defensieve communicatie zoals nu, helpt eigenlijk niemand vooruit.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Uit welke landen komen al die grondstoffen die nodig zijn voor zonnepanelen eigenlijk, mijnheer Tobback en meneer Bothuyne? Van welke vrienden komen die? Jullie hypocrisie is natuurlijk grenze-loos. Ik heb nog nooit deelgenomen aan het beleid. Ik heb nog nooit verdragen afgesloten of grondstoffen geïmporteerd uit tirannieën of dictaturen. Dat heb ik nog nooit gedaan. Wie heeft dat al decennialang gedaan? De socialisten, de chris-tendemocraten, de Open Vld, de liberalen. Dat doen jullie al decennialang. Dat doen jullie nu opnieuw met die zonnepanelen. Jullie weten best waar die grond-stoffen vandaan komen, van wat voor totalitaire landen en dictaturen. Dus, ik heb wat dat betreft van jullie totaal geen lessen te leren.

Maar ik begrijp dat jullie bij gebrek aan inhoudelijk verweer en omdat jullie zien hoe de Vlaming met jullie traditionele partijen aan het afrekenen is voor decennia van hoge energieprijzen en hoge belastingen, de aandacht moeten afleiden en mij dan bijvoorbeeld klimaatontkenner willen noemen. Ik ontken het klimaat niet, ik ontken niet dat het klimaat verandert. Ik wil alleen niet dat het CO₂-dogma leidend is voor de beslissingen van deze regering en deze commissie. Ik wil dat er maar één ding leidend is en dat is de kostprijs voor de Vlamingen, de belastingen die ze moeten betalen. Ik wil die niet naar omhoog. Ik wil die ook niet gelijk laten blijven, zoals hier voortdurend wordt gesuggereerd. Ik wil die naar beneden.

Dat zal niet lukken met dit beleid. Kijk maar naar Duitsland. Duitsland wordt hier genoemd als voorbeeld. Wel, sinds Duitsland is begonnen aan die fantastische 'Energiewende', is de energiearmoede exponentieel gestegen. Die piekt in Duits-land, dankzij het klimaatbeleid en dankzij het CO₂-dogma. Dat is ook de vrees van deze minister. De minister heeft gezegd dat ze de toename van energiearmoede vreest wanneer bijvoorbeeld die koolstoftaks op stookolie en dergelijke er zou ko-men. Ik steun haar in haar verzet. Ik hoop alleen dat ze dat verzet nog wat opvoert.

Ik moet tot slot vaststellen dat de bedoelingen van minister Demir wel goed zijn, maar dat ze het onverenigbare probeert te verenigen. Je kunt niet zeggen dat je enerzijds vindt dat we inspanningen moeten leveren om de klimaatdoelstellingen te halen, maar anderzijds dat je de belastingen niet hoger wilt of ze zelfs wilt ver-lagen. Dat is niet verenigbaar. Duitsland laat dat ook zien. Dus, onze enige inspan-ning zou erin moeten bestaan om de belastingen en de energieprijzen te verlagen en niet om de klimaatdoelstellingen te halen.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, je leert wel iets bij tijdens een dergelijk debat. Zo is me nu helemaal niet duidelijk welke doelstellingen de Vlaamse Rege-ring nu eigenlijk nastreeft. Collega Bothuyne, u herhaalt telkens weer dat Vlaan-deren zich volop inschrijft in een reductie van 55 procent. U bent dus even ambi-tieus als de andere regio's in dit land en als de Federale Regering, maar volgens de minister van uw regering bedraagt die ambitie 35 procent. Wat is het nu eigen-lijk? Ik begrijp niet meer zo goed wat u bedoelt met die 55 of die 35 procent. Ik denk dat het tijd is dat u daar nog eens met elkaar over praat zodat we uiteindelijk weten waartoe de Vlaamse Regering zich wil verbinden.

En als het dan 55 procent is, collega Bothuyne, dan ben ik daar natuurlijk heel blij mee. Dan zal die 'burden sharing' inderdaad op een evenwichtige manier gebeuren

en dan zal Vlaanderen daar zonder problemen zijn correct aandeel in opnemen. Ik hoop dan ook op steun voor u in de discussies daarover.

Minister, u zegt dat er twee soorten klimaatontkenners zijn in dit debat, maar er zijn er dus inderdaad drie. Collega Tobback heeft daar ook al op gewezen. Er zijn ook klimaatontkenners die de resultaten van het beleid ontkennen. Daar bent u, maar ook de heer Bothuyne, een heel goed voorbeeld van. Jullie zitten vijftien jaar of langer samen in de Vlaamse Regering. Zoals u zelf zei, hebben we tijdens die laatste vijftien jaar 3 procent reductie gehaald terwijl we de volgende jaren 35 procent moeten halen. U bent dus echt een klimaatontkenner wanneer het op de resultaten van het beleid aankomt. En dat is de reden waarom we zo dringend nood hebben aan een aangepast beleid en meer maatregelen.

Wij zeggen nooit dat er niets gebeurt, maar we zeggen wel dat er heel veel meer nodig is om de doelstellingen te halen. De koolstofprijs zal daar een onderdeel van uitmaken. Het is dan ook belangrijk dat we ons daarop voorbereiden. U hebt de studie naar koolstofbeprijzing op Vlaams niveau stopgezet omdat we dat zeker niet zullen doen. Maar toen is u gevraagd wat u zult doen met een Europese koolstofbeprijzing. U hebt toen gezegd dat dat een hypothetische vraag is die u op dat moment niet zou beantwoorden. Ik hoop dat de Vlaamse Regering op het vlak van koolstofbeprijzing een positieve, constructieve en opportunistische houding aanneemt die ons helpt om onze industrie en onze bewoners naar de toekomst te leiden.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik dank u voor de bijkomende toelichting.

Collega's, ik denk dat bijna iedereen in deze commissie het erover eens is dat we inzake klimaatbeleid nog heel veel stappen moeten zetten. De tijd is er rijp voor en ook heel wat technologieën zijn intussen rijp en aantrekkelijk geworden om op een brede schaal te worden toegepast. De mededeling van Volvo gisteren om op heel korte termijn over te schakelen naar volledig emissievrije wagens is daar een heel mooi voorbeeld van. Het beleid moet daar echt faciliterend voor werken.

Collega Steenwegen, ik stel vast dat deze minister daarnet heeft gezegd dat de doelstelling 55 procent is en dat ze studiewerk zal doen om na te gaan hoe die verhoogde doelstelling in Vlaanderen kan worden toegepast. De minister heeft dat heel duidelijk aangegeven. We kijken vooruit. We doen heel wat bijkomende inspanningen om bijvoorbeeld de renovatie van woningen te versnellen en te faciliteren met renteloze leningen, met verhoogde, eengemaakte en versterkte premies, met ontzorging, met renovatiecoaches, met thermografische kaarten, enzovoort. We zullen de volgende jaren ook tienduizenden laadpalen bijplaatsen in Vlaanderen om de mobiliteit te helpen vergroenen. Ook in onze industrie zetten we grote stappen vooruit met het Moonshotprogramma dat minister Crevits heeft geïntroduceerd. Inzake landbouw is er een bijzonder ambitieus en concreet reductiepad uitgestippeld.

Iedereen is het erover eens dat er nog heel wat moet gebeuren. Er zijn heel wat mogelijkheden en opportuniteiten, maar we varen wel niet blind. We bestellen studies, we stellen vragen bij het beleid omdat de impact op onze economie en op de mensen voor ons ook bijzonder belangrijk is. Ik denk dat dat de juiste weg is om te gaan. Hoe meer mensen met ons die weg willen gaan, collega's, hoe beter. Welkom met positief-kritische en constructieve vragen, voorstellen en opmerkingen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de juridische stappen van 10.500 eigenaars van zonnepanelen tegen de Vlaamse Regering
– 2134 (2020-2021)**

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, vorige week hebben 10.500 gedupeerde Vlaamse eigenaren van zonnepanelen de Vlaamse overheid formeel in gebreke gesteld. Dat zou de voorbode kunnen zijn van een rechtszaak. Zij wijzen op de belofte van de Vlaamse Regering dat het rendement van de terugdraaiende teller vijftien jaar behouden zou kunnen blijven. De meerderheidspartijen CD&V, N-VA en Open Vld hadden daarvoor in 2019 een juridisch wankelende regeling goedgekeurd die op 14 januari werd vernietigd door het Grondwettelijk Hof. Dat arrest is intussen op 1 maart gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Daardoor verdwijnt op die dag voor meer dan 100.000 zonnepaneleneigenaren die al een digitale teller hebben, de terugdraaiende teller.

De gedupeerden eisen nu dat de regering hen volledig compenseert voor het verlies van het rendement van de terugdraaiende teller dat door de vernietiging van de regeling is ontstaan.

Op 12 januari keurde de Vlaamse Regering een voorontwerp van besluit goed dat een retroactieve investeringspremie of een compensatiepremie invoerde voor zonnepaneleneigenaren waarvoor de virtuele terugdraaiende teller wegvalt. Maar – zo motiveren de betreffende gedupeerde eigenaren terecht – die premie dekt lang niet het wegvallen van het voordeel van de terugdraaiende teller. Als argumentatie voeren de eisers eveneens terecht aan dat de voormalige ministers van Energie Bart Tommelein en Lydia Peeters via hun expliciete en herhaalde communicatie eigenlijk een verbintenis aangingen met de mensen die in zonnepanelen investeerden en dat de Vlaamse Regering haar engagementen nu dan ook moet nakomen. De betrokkenen claimen schade te hebben geleden door een fout van de overheid waarvoor die overheid dan ook aansprakelijk kan worden gesteld.

Minister, in een reactie op deze ingebrekestelling hebt u verwezen naar de compensatieregeling die de Vlaamse Regering principieel heeft goedgekeurd en waarin wordt gesteld dat teneinde een cumul van vergoedingen te vermijden, de aanvrager uitdrukkelijk verklaart afstand te doen van iedere andere rechtsvordering ten aanzien van het Vlaamse Gewest tot vergoeding van enige vermeende directe of indirecte schade ten gevolge van het arrest van het Grondwettelijk Hof.

In de toelichting bij dit kwestieuze artikel wordt verwezen naar meldingen in de media of op sociale media van burgers die zich willen groeperen om juridische stappen te ondernemen tegen de overheid. U zegt dat het niet de bedoeling is dat burgers vanuit verschillende kanalen geld ontvangen en daardoor overgesubsidiëerd zouden worden.

Dat doet mij toch wel een beetje de wenkbrauwen fronsen. Niet alleen lijkt u, en bij uitbreiding de voltallige regering, ervan uit te gaan dat de klagers wel degelijk een reële kans hebben om een rechtszaak te winnen en dat de Vlaamse Regering dus niet recht in haar schoenen staat bij de toekenning van een niet-compenserende premie, maar bovendien lijkt de opname van deze voorwaarde in uw besluit chantage om burgers die recht willen laten geschieden te ontmoedigen om een procedure te starten. In mijn ogen is dat een problematische belemmering van de rechtsgang.

Minister, hoe reageert u in eerste instantie op die ingebrekestelling door de 10.500 eisers? Welke gevolg zult u daar met de Vlaamse Regering aan geven?

Neemt u bijkomende initiatieven in verband met de toekenning van de compensatiepremie of wordt uw voorontwerp van besluit alsnog aangepast?

Zullen deze eisers die alleen maar recht willen doen geschieden om de compensatie te bekomen die hen beloofd werd door de ministers Peeters en Tommelein, effectief uitgesloten worden van de toekenning van een compensatiepremie? Geldt dit ook wanneer zij een eventuele rechtszaak zouden verliezen?

Vindt u niet dat dit een vorm van chantage is en een belemmering van het grondwettelijk recht tot toegang tot de rechtsgang dat gedupeerden onder dreiging van niet-toekenning van een compensatiepremie worden verplicht afstand te doen van een rechtsvordering?

Waarom wordt de plicht om afstand te doen van een rechtsvordering als voorwaarde gesteld voor het kunnen bekomen van een premie en wordt er geen voorwaarde opgelegd dat de compensatie niet wordt toegekend als er al een andere, dekkende, schadevergoeding werd toegekend en dat deze, bij een al gerealiseerde toekenning, moet worden terugbetaald? Ook zo wordt immers dubbele subsidiëring of oversubsidiëring zoals u dat noemt, vermeden.

Dreigt de voorwaarde tot afstand van rechtsvordering de rechtsgeldigheid van de hele compensatieregeling niet op losse schroeven te plaatsen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Tot op heden heeft het Vlaamse Gewest wel al enkele ingebrekestellingen ontvangen, maar heeft de Kanselarij van de Vlaamse Regering nog geen enkele dagvaarding in rechte ontvangen. We zullen al de ontvangen ingebrekestellingen correct behandelen en zullen hen via onze raadslieden correct van antwoord dienen.

Het Vlaamse Gewest zal in al die procedures op correcte juridische gronden zijn verdediging voeren, en het heeft geen zin om die procedures hier al vooraf te gaan voeren. Dat zal in de rechtbank plaatsvinden.

Het Grondwettelijk Hof heeft het systeem van de terugdraaiende teller vernietigd. Dan kun je twee dingen doen: je kunt je daarbij neerleggen of je kunt zoeken naar billijkheidsredenen om te zorgen voor een retroactieve investeringspremie ten voordele van personen die hun virtuele terugdraaiende teller verliezen of zullen verliezen. De Vlaamse Regering heeft voor die weg gekozen. Ik heb voor het redelijke rendement gekozen want er is natuurlijk iemand die dit wel allemaal betaalt.

De bepaling in kwestie uit het ontwerpbesluit waarnaar u verwijst, vloeit daarbij inderdaad voort uit de wens van de regering om te vermijden dat men de retroactieve overheidssteun en een potentieel door een rechtbank toegekende schadevergoeding gaat cumuleren. Dat is eigenlijk de reden. De overheid wil hierbij cherry-pickinggedrag vermijden en het is daarbij niet de bedoeling om complexe premieregelingen en aanvraagprocedures op te zetten, of om ettelijke jaren in de toekomst, geval per geval, moeilijke en onzekere individuele afrekeningen te maken of terugvorderingsprocedures te gaan moeten voeren.

Het is de bedoeling om alle betrokkenen zo gelijk mogelijk te behandelen en te vermijden dat er ongelijkheden zouden ontstaan. Veel rechterlijke procedures betekenen een risico op uiteenlopende beslissingen en dus uitkomsten voor zonnepaneleneigenaars. Dat zou een gelijke en dus een billijke afwikkeling van het arrest

verder bemoeilijken. Ik benadruk dat die bepaling op zich geen enkele indicatie inhoudt dat het Vlaamse Gewest meent dat het de in de media aangekondigde procedures ook zal verliezen.

Het achterliggende idee van de regering is evenwel dat als mensen beslissen om toch te procederen, wat hun goed recht is, zij dan ook zelf instaan voor de procesrisico's. Het is in die gevallen dan aan de hoven en rechtbanken om in concreto vast te stellen of er überhaupt schade, fout en een voldoende oorzakelijk verband bestaat, en om in die gevallen waar de rechter vaststelt dat aan die drie criteria ook daadwerkelijk is voldaan, de daarbij passende schadevergoeding vast te stellen.

Tot slot werd het ontwerpbesluit inzake de retroactieve investeringspremie op 12 februari een eerste keer principieel door de Vlaamse Regering goedgekeurd. De adviesorganen worden daarover nu bevestigd. Het ontwerpbesluit is dus nog niet definitief en kan ten gevolge van de in te winnen adviezen nog aan wijzigingen onderhevig zijn. Zoals ik al zei, zal het voor advies worden voorgelegd aan de Raad van State. Alles zal afhangen van de adviezen. Ik wil niets doen om een regeling te laten goedkeuren die dan weer niet in orde is. Onder juristen zeggen we dat het wel in orde is, maar het is beter dat alle organen er hun licht over laten schijnen.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, u hebt het over een redelijk rendement, maar ik stel vast – ook in de sociale media – dat veel gedupeerden het rendement zeker niet als redelijk ervaren, zeker niet ten opzichte van de oorspronkelijke beloften om hun rendement vijftien jaar te kunnen behouden. U zegt dat het hun goed recht is om te procederen, maar tegelijk is het een vorm van chantage als u het bericht de wereld instuurt dat ze niet moeten procederen tegen de Vlaamse overheid én recht hebben op een compensatiepremie. Ik heb de indruk dat men daarmee potentiële eisers probeert af te schrikken. Dat kan niet de bedoeling zijn als men alleen maar probeert om een beloofd rendement in stand te houden.

Wat de adviezen betreft, hebt u eerder in de commissie gezegd dat u deze week de adviezen verwacht van de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) en de Vlaamse Toezichtscommissie. U hebt ze blijkbaar nog niet ontvangen. Ik neem aan dat dat later deze week nog zal passeren.

Ik wil u even attent maken op een uitspraak van de sectororganisatie voor duurzame energie (ODE). Ze zeggen dat eigenaars van zonnepanelen waar al een digitale meter geïnstalleerd was, een stevige tussentijdse factuur zullen ontvangen, nu hun teller op 1 maart gestopt is. Ze zijn hun opgebouwde overschotten kwijt. De overschotten die ze in de lente en de zomer zouden kunnen gebruiken om hun factuur te verlichten, dat voordeel zijn ze kwijt. Hoe reageert u daarop? Moeten zij rekening houden met een tussentijdse factuur van enkele duizenden euro's?

Ik wil nog even kijken naar wat uw coalitiepartners zeggen. Open Vld-voorzitter Lachaert die eigenlijk weinig recht van spreken heeft, gezien het verleden van zijn partijgenoten in dit dossier, zei in Villa Politica dat het compensatiemechanisme dat de Vlaamse Regering heeft uitgewerkt eigenlijk niet voldoende is. Er moeten bijkomende steunmaatregelen komen voor de gedupeerden. Hoe reageert u daarop? Is dat door Open Vld of door uzelf al op de Vlaamse Regering ter sprake gebracht? Wat is het standpunt van zowel de liberale ministers als de voltallige Vlaamse Regering?

Ik las dit weekend een interview met voormalig minister Tommelein in De Tijd, behoorlijk schaamteloos, waarin hij de calimeroreflex aanneemt en aan zwartepie-

ten doet, in plaats van een oplossing te bieden voor de situatie waarin veel gedupeerden zich onder andere door zijn schuld bevinden. Na alle miserie moeten die nu ook nog eens lijdzaam toezien hoe partijpolitieke belangen voorrang krijgen op het algemeen belang en het zoeken naar oplossingen. Ik begrijp niet wat de heer Tommelein bezielt in dit dossier, maar hij legt de verantwoordelijkheid ook bij de N-VA die al twee legislaturen lang als grootste partij de baas is van de Vlaamse regering en volgens hem haar verantwoordelijkheid ontloopt. Hij viseert u daarbij, minister. Hoe reageert u daarop?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, het is belangrijk dat mensen zo weinig mogelijk stokken in de wielen gestoken krijgen als ze naar de rechtbank willen stappen. Zoals de heer Janssens zegt, stelt de Vlaamse Regering dat ze dat wel mogen doen, maar dat de compensatieregeling dan in het gedrang komt. Dat vind ik wel wat onkies. Veel mensen zijn kwaad, minister, u weet dat, u hebt dat al vaker geuit in het parlement en in de media. Ik zie dat ook in mijn mailbox of als ik mensen hoor. De kwaadheid moet eerder gedempt worden dan aangewakkerd. Dit komt er nog eens bovenop.

Eigenlijk zou u tegen de mensen moeten zeggen dat ze gerust naar de rechter kunnen stappen als ze denken dat de Vlaamse Regering bepaalde juridische principes geschonden heeft, en als ze winnen, 'fair enough', dan winnen ze. Wie een klacht indient, loopt natuurlijk ook gerechtelijk risico, maar de Vlaamse Regering moet daar geen bijkomende belemmering bovenop gooien. Ik zou u echt willen vragen om daarvan af te zien en ervoor te zorgen dat mensen hun recht kunnen afdingen, waar dan ook. Er hoeven echt geen bijkomende belemmeringen te worden toegevoegd.

Ik heb gehoord, minister, dat u de deur op een kier zet. De regeling is nog niet definitief. Dat moet u nog bekijken. Bent u bereid om van die bijkomende belemmering af te zien? Dat zou ik heel erg appreciëren.

De voorzitter: De heer De Meester heeft het woord.

Tom De Meester (PVDA): Dank u wel. Ik wil in eerste instantie collega Janssens bedanken voor zijn vraag. Ik ben een van de initiatiefnemers van zo'n ingebrekestelling, naast het initiatief van het kantoor Verbiest. U hebt, minister, namens mij een lijst van ongeveer 10.000 mensen overhandigd en opgestuurd gekregen. Dat zijn er ondertussen al 15.000, dus ik zal een update moeten sturen.

U antwoordt helemaal niet op de kern van de vraag, minister, over de afstand van rechtsvordering in het ministerieel besluit dat u voorlegt. U hebt zich eigenlijk helemaal vastgereden in uw antwoord op de vraag. Als de Raad van State meegeëluisterd heeft, dan hebben zij een hele batterij argumenten om uw regeling naar de prullenbak te verwijzen. Waarvoor dank. Maar ik zou toch graag van u nog een antwoord krijgen op de kern van de zaak. U zegt: 'Het is de wens van de overheid om rechtszaken te vermijden.' Dat kan allemaal wel zijn, maar u hebt het probleem natuurlijk zelf gecreëerd, en u staat niet boven de wet. U kunt mensen helemaal niet verplichten om afstand te doen van rechten die door de wet worden gegarandeerd.

U zegt, in uw ministerieel besluit, dat wie een premie aanvraagt niet meer naar de rechter kan stappen om compensatie te eisen voor de geleden schade. Dat is juridisch niet oké, dat is volledig illegaal. Ik zou u ook willen vragen, minister: gaat u akkoord om dat uit het ministerieel besluit te halen, of niet? U zegt dat u dat met uw juristen hebt afgecheckt en dat het allemaal oké is. Ik hoop, minister, dat dat niet dezelfde juristen zijn die de regering geadviseerd hebben bij dat beruchte

decreet met de overgangsregeling voor de terugdraaiende teller, die ondertussen, zoals u weet, door het Grondwettelijk Hof is geannuleerd.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp·a): Dank u wel. Er welde nu spontaan een bijkomende vraag bij me op: of, indien collega De Meester nu een schadevergoeding zal krijgen, daar dan een deel van naar zijn partij moet gaan. Maar dat zal ik hem zelf eens vragen.

Minister, ik wil me aansluiten bij de bedenkingen die hier door een aantal collega's al zijn geuit. Mijn vraag is: wat wil men eigenlijk vermijden, met dat akkoord om niet meer naar de rechtbank te stappen? Wil men een bijkomende vergoeding, bijkomende kosten voor de Vlaamse overheid vermijden? Ik denk dat dat utopisch is. Indien iemand al een stuk van een vergoeding van de regering heeft gekregen, dan zal een rechtbank bij het toekennen van verdere schadevergoedingen daar ongetwijfeld rekening mee houden, en wordt dat afgehouden van het bedrag dat u bijkomend moet betalen. Dus ik denk niet dat dit geweldig veel financieel verschil gaat maken voor de Vlaamse Regering. Of is het dat u vreest dat mensen die naar een rechtbank gaan, gelijk zullen krijgen, en dat uw nieuwe regeling opnieuw helemaal op losse schroeven zal staan? Ik denk dat u dan illusoir bezig bent, want u zult niet vermijden dat mensen naar de rechtbank gaan. Ze hebben dat al gedaan.

De vraag is vooral: zal uw systeem robuust zijn, zal het stevig in zijn schoenen staan, en zal het standhouden? Als ik een aantal casussen zie, die ik in mijn mailbox krijg, dan heb ik daar eerlijk gezegd wel mijn twijfels bij, minister. Ik denk niet dat de belofte van een complete, correcte vergoeding is waargemaakt voor 100 procent van degenen die schade hebben geleden. Ik denk dat ze zelfs niet voor 80 procent van degenen die schade hebben geleden klopt. Er zijn een aantal flagrante gevallen waarbij nogal arbitraire overgangsdatums gekozen zijn, en waar mensen uit de boot vallen om allerlei redenen die eigenlijk niet objectief verklaarbaar zijn. Ik zou dus van de Vlaamse Regering willen weten: hoe robuust denkt u dat uw regeling is? Want als u dermate bang bent dat mensen naar de rechtbank stappen, dan denk ik dat u er zelf ook niet 100 procent in gelooft. En dat is wel een beetje zorgwekkend. Eerder dan deze saga te laten aanslepen, denk ik dat men dan beter meteen correcte vergoedingen betaalt, zowel omwille van het vertrouwen van de burger in zijn regering, als gewoon naar fair handelen vanuit de overheid.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u wel. Verschillende juristen hebben andere meningen over de clausule. Naar de rechtbank stappen is ieders recht, dat wil ik wel onderstrepen. Ik ga afwachten wat de Raad van State daarop zegt. Als het niet de juridische toets zal doorstaan, dan is het logisch dat ik het er wel uit haal, collega's. Ik neem jullie bezorgdheden mee. De ene jurist zegt dat het wel kan, de andere zegt van niet. Ik leg het voor aan de Raad van State, en zal me dan ook onderwerpen aan hun advies daarover. Als zij zeggen dat het niet kan, dan kan het niet, en dan halen we dat eruit, geen probleem.

Dan is er de vraag over de publicatie van het arrest van het Grondwettelijk Hof, dat inderdaad gepubliceerd is. Wij wisten natuurlijk niet exact op welke dag het gepubliceerd zou worden. Men is daar vrij snel in gegaan. Ik had voorafgaand wel wat gesprekken met Fluvius, ook met de VREG en met andere, over hoe men dat zou doen. Wij zijn natuurlijk gebonden door wat er in het arrest staat. We kunnen nu niet zeggen: we gaan die terugdraaiende teller toch nog wat laten lopen. Ik besef natuurlijk dat de minnen en de plussen elkaar normaal compenseren, maar nu heeft men geen volledig jaar kunnen genieten. We hebben daar gevraagd naar verschillende oplossingen, die juridisch natuurlijk ook conform het arrest van het Grondwettelijk Hof zijn. Maar men kan dus niet zeggen: we laten het nog even

lopen tot juni, juli, augustus enzovoort. Dat zal niet gaan. De VREG en Fluvius en de andere leveranciers zijn daarmee bezig.

Ik heb natuurlijk ook verschillende verklaringen gelezen, maar ik heb eigenlijk geen tijd om me daar allemaal mee bezig te houden, want ik denk dat ik vooral dat dossier moet oplossen. Dat moet ik echt doen. Ik weet ook wel dat dit een verschrikkelijk dossier is, en dat dit het geloof in de overheid van de mensen volledig teniet heeft gedaan. Ik ga dus niet, boven op de verklaringen en artikels die ik lees, nog wat gaan beloven. Als je iets belooft, dan moet je het ook waarmaken, dat weten jullie ook. Wat we nu hebben, kost al 500 miljoen euro. Ik denk dat dat heel veel geld is, gezien de context waarin we budgettair zitten, in Vlaanderen. We hebben ook te maken met de coronacrisis. Men moet goed beseffen dat alles wat we extra doen, dat moet men ergens gaan halen. En dat is dan bij mensen die geen zonnepanelen hebben.

Ik zoek in mijn oplossing de gulden middenweg, en een aantal mensen zeggen dan dat het niet goed genoeg is. Ik begrijp die reactie. Maar dit dossier heeft wat mij betreft geen goede kant. Je zit met het arrest van het Grondwettelijk Hof. En je kunt dan zeggen: we doen niets meer, het is duidelijk, het systeem van de terugdraaiende teller is kaduuk. Of je zegt dat je alles gaat compenseren – voor alle duidelijkheid: het arrest zegt niet dat je alles moet compenseren – maar dan is er de kwestie waar je de middelen gaat halen. Ik heb dus gekozen voor de gulden middenweg. En nogmaals, ik begrijp heel goed dat er mensen zijn die dat niet voldoende vinden, maar ik denk wel dat dit voldoende juridisch robuust is om de toets te doorstaan. Maar nogmaals: het zit bij de Raad van State.

Deze regeling is ook goedgekeurd in de Vlaamse Regering, collega Janssens, door alle coalitiepartijen. Ik denk dat we dit traject nu verderzetten, want ik ken, voor alle duidelijkheid, ook heel wat mensen die zeggen dat ze wél gebruik willen maken van die retroactieve investeringspremie. Dat zijn er ook heel veel. Die zekerheid wil ik ook geven, maar daarvoor heb ik natuurlijk het advies van de Raad van State nodig. Ik heb verschillende collega's daarin gehoord. Wat betreft die clausule wacht ik af wat de Raad van State zegt. Als dat negatief is, dan zal ik het er uiteraard uit halen.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Dank, collega's, voor de aansluitingen en dank, minister, voor het bijkomende antwoord. Minister, ik zou u willen adviseren of zelfs oproepen om uw ontwerpbesluit aan te passen alvorens u dat voor advies naar de Raad van State stuurt. Ook politiek en ethisch gaat het toch echt niet op dat de Vlaamse overheid die mensen gaat chanteren die eigenlijk alleen maar opkomen voor hun rechten op basis van valse beloften die gedaan werden door de vorige Vlaamse Regering. Inderdaad, belofte maakt schuld, al dreigt die schuld ook nu alweer door de belastingbetaler opgehoest te moeten worden. Maar het beloofde rendement dat door de vorige regering, zowel door CD&V, de N-VA als Open Vld, gedaan werd, moet wel behouden blijven voor de mensen. Anders ga je het geloof in de overheid, in de regering, dat al dalend is en op een laag pitje staat, inderdaad nog meer tenietdoen. Als dat beloofde rendement niet behouden kan blijven via de terugdraaiende teller, dan moet dat wel op een andere manier. Want het blijft op het einde van de rit toch uiteindelijk een flinke streep door het verwachte rendement op de investering die zonnepaneleneigenaars voor ogen hadden. Dus er zijn een aantal dingen die je kunt doen: de verplichting om de digitale meter te installeren, afschaffen, zodat de terugdraaiende teller tenminste behouden kan blijven voor de mensen waar nog geen digitale meter geïnstalleerd is. En uiteindelijk moet er een degelijke en zo volledig mogelijke compensatie zijn voor die honderdduizend mensen die op aandringen van de Vlaamse Regering al een

digitale meter hadden geplaatst en die nu al hun geplande rendement zien verdwijnen.

Ik denk dat de Vlaamse Regering het aan zichzelf verplicht is om niet alleen haar beloftes na te komen, maar ook om te zorgen dat mensen recht blijven hebben tot rechtsgang, dat mensen niet gechanteerd worden wanneer ze alleen maar vragen om te krijgen waar ze recht op hebben.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jos D'Haese aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de monitor groene economie – 2166 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, het departement Omgeving heeft de derde monitor groene economie uitgewerkt, met indicatoren die gebaseerd zijn op het Green Growth Monitoring Framework van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). Dat is een monitor die aangeeft hoe de Vlaamse economie vergroent door te kijken naar hoeveel CO₂ wordt uitgestoten, hoeveel energie en water er wordt gebruikt, hoeveel materialen er worden gebruikt in verhouding tot het bruto binnenlands product (bbp), wat de productiviteit is per eenheid water, CO₂, energie en materialen.

Die monitor is heel interessant, omdat die een aantal zaken op scherp zet over het klimaat en het milieubeleid van deze regering, waar we het in deze commissie al vaak over gehad hebben, ook daarnet nog. We spraken daarnet over ontkenning van beleid, ik denk dat het probleem eerder een ontkenning van het falen van het beleid is. Daar legt het rapport heel precies de vinger op, en dat is heel interessant.

Ik haal er twee belangrijke zaken uit. Ten eerste, als je kijkt naar de evolutie sinds 2005, van de productiviteit, de energieproductiviteit, waterproductiviteit, enzovoort, dan zie je een vooruitgang. De productiviteit ten opzichte van de uitstoot van broeikasgassen bijvoorbeeld is hoger vandaag dan in 2005. Dat is een goede zaak. Maar dat gaat traag. Vlaanderen loopt achter op de landen rondom ons. We produceren minder welvaart voor hetzelfde gebruik van een natuurlijke hulpbron. En niet onbelangrijk: Vlaanderen gaat ook trager vooruit. We zitten niet alleen lager qua productiviteit, maar die productiviteit stijgt ook traag. Andere landen slagen er nog in – los van hoe energie-intensief hun industrie is, want ik weet dat dat argument straks zal komen – om sneller te vergroenen. Dat is één zaak, dat is een vergelijking met andere landen.

Maar het is natuurlijk niet evident, omdat je altijd verschillende soorten economieën en verschillende soorten industrieën aan het vergelijken bent. Die vertekening heb je niet als je gewoon kijkt naar de evolutie van de productiviteit in Vlaanderen over de laatste jaren. Als je daarnaar kijkt, zie je iets heel interessants.

Als je kijkt naar twee van de belangrijkste sectoren voor de uitstoot van broeikasgassen, industrie en energie, dan zie je iets heel opmerkelijks. Je ziet dat de productiviteit, bijvoorbeeld de energieproductiviteit of de broeikasproductiviteit, stijgt tot 2014-2015. Die productiviteit stijgt jaar na jaar, niet snel, maar ze stijgt tot 2014-2015. En dan zie je dat je een knik krijgt, zowel voor energie als voor industrie, dat de productiviteit niet langer stijgt, dat die niet gelijk blijft maar dat die begint te dalen, en dat die sindsdien aan het dalen is.

Als je dan, ter vergelijking, bijvoorbeeld kijkt naar de huishoudens, dan zie je dat niet. Daar zie je dat het energiegebruik, de uitstoot van broeikasgassen, ruimte- en watergebruik, al 25 jaar consistent aan het dalen zijn. Dat is wel een heel opvallend verschil. En dan is de vraag natuurlijk, minister, wat is er in godsnaam gebeurd in 2014-2015 dat voor zo'n kentering heeft gezorgd?

Ik zie twee zaken. In 2014 zijn de huidige Vlaamse regeringspartijen aan de macht gekomen, niet deze regering, maar de vorige, die uit exact dezelfde partijen bestond. En in 2015 is die regering onder uw voorganger begonnen met het werken met energiebeleidsovereenkomsten (EBO's) voor de grote vervuilers, als enig echt instrument om de grote industrie haar energieverbruik en bijgevolg haar uitstoot van broeikasgassen te laten dalen. Laat ons zeggen, minister, dat dat blijkbaar toch geen heel groot succes is geweest. Sinds deze regering en sinds ze met EBO's werkt, is de energieproductiviteit gedaald in plaats van gestegen. Ik ga het nog een keer herhalen: gedaald in plaats van gestegen.

Dat is des te opvallender omdat bedrijven die intekenen op die EBO's daar in ruil heel veel voor terugkrijgen. De Vlaamse belastingbetaler betaalt een deel van hun energiefactuur – heel relevant in het debat over de zonnepanelen, denk ik –, ze moeten minder accijnzen betalen op gas enzovoort. Ze krijgen dus cash compensaties voor vrijwillige overeenkomsten die er blijkbaar voor hebben gezorgd dat er een kentering is gekomen in de verkeerde richting. Dat is toch allemaal heel straf.

Om misschien alvast al één misverstand uit de wereld te helpen: ja, de energie-intensiteit, het product, is gedaald bij die bedrijven onder de EBO's, maar heel traag, veel trager dan zou moeten, veel trager dan je zou verwachten. Dat wordt volledig gecompenseerd door de gestegen productie, waardoor het reële energieverbruik gewoon blijft toenemen en blijkbaar – dat blijkt uit het rapport van het departement Omgeving – de productiviteit de laatste tijd afneemt in de plaats van toeneemt.

Ik heb daarom twee eenvoudige vragen. Hoe reageert u op de resultaten van de monitor groene economie? Welke maatregelen zult u nemen om de uitstoot terug te dringen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik denk, net zoals ieder van jullie, dat de derde monitor groene economie heel duidelijk aantoont dat er heel veel werk voor de boeg is om de economie te vergroenen. Voor alle duidelijkheid: dit gaat dan niet alleen over klimaat en energie, maar ook over het gebruik van bijvoorbeeld water, materialen en ruimte. Dat die vooruitgang gestaag is op al die vlakken, dus ook op al die andere elementen, in vergelijking met de buurlanden, is wel heel duidelijk.

Voor alle duidelijkheid: de derde editie van de monitor maakt de vergelijking van de evolutie in de Europese lidstaten tussen 2005 en 2018. Het rapport geeft met andere woorden de situatie weer voor die periode. Ik wil wel opmerken dat het verschil met andere landen ook te maken heeft met de samenstelling van de economie. We hebben natuurlijk een heel energie-intensieve economie. Bedrijven in deze sectoren – die ook gevat zijn door het Europese systeem – stoten relatief veel broeikasgassen uit. Landen met een hoog aandeel van dergelijke sectoren in hun economie zullen dus onvermijdelijk slechter scoren op dat vlak. Als je kijkt naar het aandeel in onze economie van de vijf industriële sectoren die de meeste broeikasgassen uitstoten, dan zie je dat in Vlaanderen het aandeel van deze sectoren in het totaal van de toegevoegde waarde rond de 5,6 procent bedraagt, in België rond de 4,2 procent. Ter vergelijking: in Nederland is dat 2,8 procent, in Frankrijk 2 procent, in Duitsland 3,5 procent; het Europese gemiddelde is 2,8 procent. Dus

dat is één verklaring voor de toch relatief slechte prestatie op het vlak van broeikasproductiviteit. Daarbij komen ook een hoge hoeveelheid personen- en goederenvervoer en een intensieve landbouwsector.

De Vlaamse Regering heeft in het Vlaamse relanceplan ook ingezet op innovatie, digitalisering, waterhergebruik, recyclage en circulair bouwen. Dat alles om ervoor te zorgen dat we tegen 2024 grote stappen vooruit kunnen zetten. Minister Crevits heeft de monitor opgevraagd. Net zoals velen onder ons was zij ook verrast door de resultaten.

We weten immers dat we troeven in handen hebben. We hebben een sterke industrie, een stevig uitgebouwd wetenschaps- en innovatielandschap, dynamische medewerkers, goed opgeleide arbeidskrachten. Als we die capaciteit daadwerkelijk mobiliseren richting vergroening, moeten we zeker verder vooruitgang blijven boeken. We moeten ons dan zeker kunnen vergelijken met de buurlanden.

Alle beleidsdomeinen binnen Vlaanderen zetten in op de duurzame transitie. De Vlaamse Regering heeft hiervoor reeds een aantal transversale beleidsplannen opgesteld zoals het luchtbeleidsplan en het Vlaams Energie- en Klimaatplan. Daarnaast zijn er initiatieven zoals de Blue Deal en de vele Vlaamse green deals, die allen moeten bijdragen aan een verdere vergroening van Vlaanderen.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, ik dank u voor uw antwoord, al was het niet echt een antwoord op de vraag. U hebt gesproken over een vergelijking met de buurlanden en over energie-intensieve industrie, maar ik had al gezegd dat daar inderdaad een verschil is. Je ziet niet alleen dat onze industrie intensiever is en dat de productiviteit lager ligt, maar ook dat die productiviteit de afgelopen jaren trager is gestegen dan in de buurlanden. Dat is geen verschil met hoe intensief ze is in het begin, maar de evolutie is trager.

Ook als je niet vergelijkt met de buurlanden maar kijkt naar de sector industrie in Vlaanderen, dan toont de grafiek aan – u hebt die ook – hoe de productiviteit evolueert sinds 2005 tot vandaag. Er is een stijgende lijn tot in 2014-2015 en dan is er een daling. Mijn vraag is hoe dat komt. Wat is er gebeurd, sinds deze Vlaamse Regering aan de macht is gekomen, dat de weliswaar trage positieve evolutie een negatieve evolutie is geworden? Wat is de oorzaak? Wat is uw evaluatie van het beleid dat jullie hebben gevoerd? Uw partij zat ook in de vorige regering, minister. Wat is uw evaluatie van het beleid, bijvoorbeeld rond de energiebeleidsovereenkomst? Die zou ervoor moeten zorgen dat de grafiek sneller zou stijgen, maar ze daalt integendeel. Hoe komt dat? Welke maatregelen zult u nemen? Zult u het over een andere boeg gooien?

Minister, u hebt in de commissie al vaak gesproken over die EBO's. U vond dat ze in het verleden weinig ambitieus waren, een van de weinige zaken waarover we het eens zijn. U hebt gezegd dat u ze gaat verstrengen en dat ze ambitieuzer moeten worden. Wat zijn uw plannen? Hoe zult u die verstrengen? Hoe zult u ervoor zorgen dat ze bindend worden? Tot op dit moment zijn ze vrijblijvend en leveren ze niet het resultaat op dat ze zouden moeten opleveren.

Ik heb nog drie bijkomende vragen. Hoe snel maken we de omslag? Wat met de energiebeleidsovereenkomsten? Er is vandaag nog een nieuwe studie verschenen over de klimaatplannen van grote bedrijven, waaruit blijkt dat de Belgische bedrijven het – opnieuw – nog slechter doen dan Europese bedrijven wanneer het gaat over hun klimaatplannen. Ze liggen niet in lijn met het Verdrag van Parijs: in plaats van 1,5 graad opwarming, wil men naar 3 graden opwarming gaan met de plannen van de bedrijven in België. Er is geen opsplitsing gemaakt tussen Vlaanderen,

Wallonië en Brussel. Hoe gaat u ervoor zorgen dat die bedrijven plannen maken die wel in lijn liggen met het in stand houden van een leefbaar klimaat?

Gaat u, in afwachting van betere resultaten over de EBO's en uw klimaatbeleid, die torenhoge compensaties in vraag durven te stellen? Compensaties voor zonnepaneleneigenaars liggen heel moeilijk, maar intussen gaat er per dag 140 miljoen euro enkel en alleen maar naar de compensatie voor directe emissiekosten van bedrijven om hun energiefactuur te helpen betalen.

Het energiebeleid zit ook niet goed. We produceren veel te weinig hernieuwbare energie. U geeft terecht aan dat we daar massaal veel geld naar hebben gesmeten, maar dat het niet heeft gewerkt. Dat komt omdat er op basis van een verkeerd model is gewerkt. Men gaat ervan uit dat de vrije markt ons wel zal redden als je er maar miljarden tegenaan gooit, maar dat marcheert niet. Als je kijkt naar het buitenland, dan zie je in een heel aantal steden in Duitsland en Denemarken waar de overheid zelf initiatief neemt, dat dit wel resultaat oplevert, hernieuwbaar en betaalbaar. Bent u bereid om in die richting te kijken?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Over dit dossier heb ik de voorbije jaren ook al een paar keren vragen gesteld en ik ben ermee bezig geweest. Het lijkt alsof bij een aantal grote industriële sectoren het laaghangend fruit is geplukt. Ik wil het niet oneerbiedig stellen, maar ik zeg gewoon hoe ik het aanvoel.

De vraag is hoe we het verder kunnen doen. Als we nu stoppen met energie-efficiënter te worden, dan zullen we er zeker niet komen. Naar mijn aanvoelen – maar nogmaals, je hebt een hele studiedienst achter je nodig van ingenieurs, juristen en dergelijke om dat zelf goed te kunnen interpreteren – zijn sommige energiebeleidsovereenkomsten eigenlijk iets te soft. Men krijgt veel geld voor relatief weinig inspanningen. Ik zeg het misschien iets harder dan ik het bedoel, maar ik hoop dat jullie begrijpen wat ik bedoel.

Minister, bent u bereid om de energiebeleidsovereenkomsten versneld te herevalueren en te bekijken of we daar toch niet wat hardere voorwaarden tegenover kunnen zetten? Ik stel vast dat de grote industriële rendementen van 10 tot 15 procent vragen vooraleer ze iets willen doen. Ik denk dat het met iets minder kan.

Nogmaals, iedereen wint erbij als de grote industrie energie-efficiënter is. Energie is duur, zoals we allemaal weten. Als ze het met minder kunnen doen, zullen ze ook voorsprong hebben op de rest van Europa en de wereld en zullen ze ook hier blijven. Eigenlijk heeft iedereen er voordeel bij als dit soort van bedrijven het in de toekomst ook beter probeert te doen.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): De cijfers waar de heer D'Haese naar verwijst, tonen aan dat we een gebrek aan 'sense of urgency' hebben en dat dit voor een stuk mee gevoed wordt door de gigantische bedragen die we in het kader van 'carbon leakage' blijven terugsturen naar energie-intensieve bedrijven. Het is onbetwistbaar zo dat die in het verleden inspanningen hebben gedaan om efficiënter te worden. Dat klopt, maar het is heel duidelijk, met waar we nu staan, dat de regels veel te vrijblijvend zijn om nog echt vooruitgang te boeken en dat het hele systeem van 'carbon leakage' een hangmat is geworden om gezellig in te liggen en gewoon voort te doen, want de financiële kosten worden toch gecompenseerd en de druk is niet groot genoeg om echt te investeren.

Er worden vandaag wel onderzoeken gedaan naar groene waterstof. Er wordt onderzoek aangekondigd inzake 'carbon capture', maar er staat nergens een bindende einddatum bij voor wanneer dit resultaat moet opleveren en er volgen ook geen sancties als dit niet wordt gehaald. Het is hoogdringend nodig dat we dit doen, want anders blijven we miljoenen en op termijn miljarden euro's belastinggeld terugploegen naar een industrie die we daarmee in heel comfortabele omstandigheden laten werken, maar waardoor we in Vlaanderen uiteindelijk overblijven met een reservaat voor dinosaurussen, terwijl de rest van de wereld ons voorbij zal zijn gelopen en in andere sectoren zal hebben geïnvesteerd.

Ik ben niet tegen een systeem van carbonleakagecompensatie, maar zorg dat er veel meer druk achter zit dan vandaag om alle beloften die gemaakt worden echte resultaten te laten opleveren, met een deadline waarna er effectief sancties zullen volgen en we ons geld elders besteden in plaats van het in stand houden van dino's. Ik heb het gevoel dat we dat hoe langer hoe meer aan het doen zijn. Het kost ook ieder jaar meer in plaats van minder.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: De heer Danen heeft het goed geformuleerd. Het laaghangend fruit is weg. Dat is ook de reden waarom men in die periode mooi naar beneden gaat. Minister Crevits heeft de studie ook opgevraagd en we zullen met de sector samenzitten. U weet dat we ook bezig zijn met de hervorming van de EBO's. Die mogen voor mijn part wat meer bindend zijn. Ik heb dat al meegedeeld aan de sector. Dat traject loopt. We kunnen het ambitieniveau wat meer aanscherpen.

De grote industriële installaties die onder het Europese ETS-systeem (emissions trading scheme) vallen, zal ik samen met minister Crevits moeten bekijken, want het is natuurlijk niet de bedoeling dat we stokken eenmaal het laaghangend fruit is geplukt. Er zijn immers inspanningen gebeurd, dat moeten we ook duidelijk zeggen, maar we mogen wel niet blijven trappelen. Dat is niet de bedoeling. Als ik die studie goed bekijk, dan is dat wel het geval.

Om de EBO's bindender te maken, moeten we het ambitieniveau kunnen aanscherpen. Daar is wel een goed instrument voor. Het overige zal met de sector en met de bevoegde minister moeten worden besproken.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik heb vier korte puntjes.

Ten eerste ben ik heel blij dat eindelijk wordt erkend dat de inspanningen stokken. Dat heb ik tot nu toe niet gehoord. De cijfers zijn nu eenmaal zwart op wit wat ze zijn. Het valt me ook op dat een aantal collega's uit de commissie die anders altijd heel eager zijn om hier nog te spreken, liever niets zeggen nu we de cijfers zwart op wit zien.

Ten tweede blijft het jammer genoeg niet bij stokken, het gaat achteruit. Het is dus niet zo dat het laaghangend fruit geplukt is en dat men daarna stabiel blijft. Sinds 2014-2015 gaat het achteruit. Dat is toch wel heel opvallend en ik denk dat dit verder moet worden onderzocht.

Ten derde zegt u dat u de EBO's bindend wilt maken en meer ambitie wilt tonen. Daar kan ik alleen maar achter staan. Ik ben heel benieuwd hoever u daarin zult gaan. Ik denk dat dat ver zal moeten zijn. Dat is niet om bedrijven te pesten maar net om ze te helpen ervoor te zorgen dat ze vergroenen. Dat is onontbeerlijk om

een toekomstige groene industrie en duurzame banen te garanderen. Met duurzaam bedoel ik duurzaam inzake milieu en klimaat en duurzaam inzake tewerkstelling.

Tot slot minister, hebt u niet geantwoord op mijn vraag over alle compensaties. Het is toch wel straf dat wij tientallen tot honderden miljoenen euro's per jaar uitgeven aan compensaties voor maatregelen die blijkbaar geen effect sorteren. Ik wil echt oproepen om die compensaties te verminderen of te stoppen tot er resultaat is. In alle andere geledingen van de samenleving vragen wij resultaat voor subsidies, maar hier moet dat blijkbaar niet. Ik vind dat heel straf, en ik wil dan ook oproepen om daarmee te stoppen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tom De Meester aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de uitspraken in de Panoreportage over het (gebrek aan) overleg tussen de Vlaamse en de Federale Regering over het dossier van de virtueel terugdraaiende teller – 2169 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer De Meester heeft het woord.

Tom De Meester (PVDA): Minister, vorige woensdag zond de VRT een Panoreportage uit over het dossier van de virtueel terugdraaiende teller. In die reportage kwamen verschillende elementen aan bod die samen het hele dossier reconstrueren. Het ging over de totstandkoming van het decreet, over ministers voor u die, ondanks de waarschuwingen, onhoudbare beloftes hebben gemaakt en bleven maken, over de negatieve adviezen van verschillende instanties waaronder de Raad van State en de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG).

Er waren een aantal heel pijnlijke getuigenissen van de meer dan een half miljoen gedupeerden, die zich bedrogen en bestolen voelen. Als deze reportage één zaak duidelijk maakt, dan is het dat niemand in Vlaanderen nu nog warmloopt voor hernieuwbare energie. De Vlaamse Regering heeft dat draagvlak immers kapotgemaakt.

Tot mijn grote verbazing kwam er op het einde van de reportage een nieuw element in het dossier naar boven. Blijkbaar zou gewezen federaal minister van Energie, Marie-Christine Marghem, het bevel hebben gekregen van de federale ministerraad om met u of uw kabinet contact op te nemen om tot een oplossing te komen voor dat probleem. Wat me echter nog meer verbaast, is dat mevrouw Marghem nooit tot een dergelijk overleg blijkt te zijn overgegaan. Maar ook u hebt dat blijkbaar niet gedaan. Ook u hebt nooit initiatief genomen in de federale richting, terwijl dat zwaard van Damocles toch redelijk 'obvious' boven uw hoofd hing.

Het lijkt me dus vreemd dat u als minister van Energie geen contact opneemt met mensen of instanties die uw decreet aanklagen bij het Grondwettelijk Hof en er de vernietiging van eisen. Wat ook niet aan bod kwam in de reportage en wat u hier vorige week in de commissie hebt gezegd, daar had ik ook graag wat uitleg over, is dat u contact had opgenomen met de Europese Commissie om na te gaan welke ruimte er is om te schuiven met de uitrol en de deadlines van de digitale meter.

Minister, als parlamentslid zou ik niets liever doen dan u te helpen in dit dossier. Om dat te kunnen, zou ik graag willen dat u concreet antwoord geeft op mijn vragen.

Welke stappen zijn er door de Federale Regering of de federale minister van Energie en/of de betrokken kabinetten, gezet om, voor en na het indienen van de klacht door de Federale Regering, in dialoog te treden met de Vlaamse Regering? Met welk resultaat?

Welke stappen en welk initiatief heeft de Vlaamse Regering of de Vlaamse minister van Energie genomen om met de Federale Regering te overleggen? Welke stappen zijn gezet na de adviezen van de Raad van State, die op de mogelijke bevoegdheidsoverschrijding wezen? Welke stappen werden gezet na het indienen van de federale klacht?

Welk overleg hebt u sinds uw aantreden gevoerd hierover met de Federale Regering, in de wetenschap dat het zwaard van Damocles boven dit dossier hing?

Tijdens de commissie Energie van 24 februari hebt u gezegd dat u sinds de uitspraak van het Grondwettelijk Hof in eerste instantie overlegt met de Europese Commissie. Wat is de stand van zaken van dat overleg? Welke vragen hebt u gesteld aan de Europese Commissie? Wat is daarop geantwoord?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik heb geen weet van concrete stappen die in de vorige legislatuur door mijn voorgangers of door hun kabinetten werden genomen richting hun federale collega. Ik werd pas aangesteld op 2 oktober 2019. De instelling van het beroep tot vernietiging door de Federale Regering gebeurde op 5 december 2019. Voor die datum zijn er verschillende contacten geweest en een vergadering.

We zijn met het kabinet en de administratie naar federaal minister Marghem gegaan om haar te overtuigen dat het geen goed idee is om te gaan procederen. De administratie heeft daar een verslag van gemaakt, dat kunnen we overmaken als u dat wilt. Op geen enkele manier konden we de federale minister en haar medewerkers ervan overtuigen om niet naar de rechtbank te gaan. Er werd geen voorstel gedaan, en ook later niet.

Niet alleen de Federale Regering maar ook de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG) was al naar het Grondwettelijk Hof gestapt, net zoals de Mensenrechtenliga en de VREG. Ook de Federatie van de Belgische Elektriciteits- en Gasbedrijven (FEBEG) deed dat, maar hen hebben we kunnen overtuigen om dat niet te doen. Met hen hebben we actief contacten gehad. Voor 5 december zijn er contacten geweest, helaas zonder resultaat.

We konden het document zien waarin aan minister Marghem een opdracht werd gegeven. Zij heeft op geen enkel moment een voorstel gedaan. Ze had kunnen zeggen dat ze dat berekend hadden en wat de impact zou zijn, maar dat ze tot een overeenstemming wou komen als Vlaanderen x miljoen euro zou betalen. Als er een voorstel gekomen was, zou ik het bekeken hebben. Dat is het minste wat men kan doen. Dat is helaas niet gebeurd.

Voor het overige is de uitkomst van de procedure bij het Grondwettelijk Hof wel duidelijk.

De uitrol van de digitale meter vloeit voort, zoals u weet, uit een Europese richtlijn. Het Vlaamse Gewest moet tegen 2024 een uitrol van 80 procent hebben verwezenlijkt en tegen 2029 een uitrol van 100 procent. Ik ben ondertussen de dialoog aangegaan met de Europese Commissie om te vragen hoe strikt die deadlines zijn. Ik heb dit beloofd in de commissie na verschillende tussenkomsten van u en andere collega's. Ik wil geen mogelijke opties onbenut laten. Ik heb aan de Europese Commissie gevraagd of Vlaanderen uitstel kan krijgen, aangezien het arrest van het

Grondwettelijk Hof te beschouwen valt als een force majeure die de planning doorkruist. De Europese Commissie heeft op mijn schrijven wel nog geen antwoord bezorgd. Zodra er een antwoord is, kan ik dit uiteraard meedelen aan de commissie.

De voorzitter: De heer De Meester heeft het woord.

Tom De Meester (PVDA): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

U zegt dat u niet weet wat er voor u gebeurd is. Ik vind dat een ontgoochelend antwoord. U spreekt ook namens de Vlaamse Regering. Ik verwacht van u dat u toch ook zicht hebt op wat er in dit dossier is gebeurd door uw voorgangers, aangezien dit toch allemaal een geheel vormt. Bovendien zit de vorige minister van Energie, Lydia Peeters, gewoon in uw regering. U kunt in de koffiepauze of de rookpauze toch wel eventjes met Lydia Peeters overleggen om de stand van zaken van het dossier te vervolledigen.

U zegt dat er wel degelijk overleg is geweest tussen u en de Federale Regering voor de indiening op 5 december van het bezwaarschrift. Ik vind het zeer opmerkelijk dat er wel degelijk een overleg is geweest met de Federale Regering. Ik zou zeer graag dat verslag hebben. Misschien kunt u ook hier meer toelichting geven over wat er precies aan argumenten is gegeven in de twee richtingen.

U zegt dat er na de indiening geen compromisvoorstel meer is gekomen vanuit de Federale Regering. Waarom hebt u zelf geen voorstellen op tafel gelegd om dit probleem op te lossen?

De Europese richtlijnen leggen wel op dat u binnen tien jaar een volledig uitrolplan moet hebben afgewerkt, maar de deadline van 100 procent is niet door Europa opgelegd. De Vlaamse Regering heeft zich daar zelf toe verplicht in het ministerieel besluit.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Mijnheer De Meester, het klopt inderdaad dat die uitrol tot 100 procent er is gekomen als gevolg van een decreet dat in het Vlaams Parlement is goedgekeurd. Dat is dus verankerd. Dat is ook op die manier doorgegeven aan de Europese Commissie. Ik denk dat het normaal is dat ik even aftoets bij Europa wat daar het speelveld is.

Ik zal het verslag van de bijeenkomst overmaken. U zult ook lezen dat onze standpunten, dat van ons en het kabinet Marghem, zeer ver uiteen liggen. Als de Federale Regering als agressor handelt en zij die opdracht krijgt, dan had ik het eerlijk gezegd wel graag geweten en dan konden we aan tafel gaan. In het gesprek – u zult het in het verslag lezen – was het heel duidelijk dat er geen indicatie was van een go-between.

Ik vind het ook een beetje een raar signaal van de Federale Regering. Men geeft de minister de opdracht dat ze naar het Grondwettelijk Hof moet gaan en tegelijkertijd geeft men haar de opdracht om intussen toch te bemiddelen. Ofwel ga je naar de rechtbank, ofwel ga je niet, mijnheer De Meester. Ik vind dat eerlijk gezegd ook een heel rare manier van werken van de Federale Regering. Ik vind dat heel jammer dat we ze niet hebben kunnen overtuigen, want we hebben daar redelijk veel energie ingestoken, zowel het kabinet als onze administratie. Daar zitten trouwens briljante juristen, maar het was onmogelijk om de Federale Regering tegen te houden. U zult dat nog lezen. We zullen u dat verslag uiteraard bezorgen.

Nogmaals: u moet de rollen niet omdraaien. Zij zijn de agressor. We hebben geprobeerd om te kijken wat er nog mogelijk was.

Voor alle duidelijkheid: je hebt nog andere partners die een rol speelden, zoals de CREG. Het arrest van het Grondwettelijk Hof oordeelt dat het systeem van de terugdraaiende teller juridisch niet volledig in orde was. Op federaal niveau had men kunnen beslissen om toch niet naar het Grondwettelijk Hof te gaan en op die manier de Vlaamse Regering aan te vallen. Tegelijkertijd kreeg minister Marghem de opdracht om een studie over de impact te maken en om op basis daarvan een voorstel aan ons over te maken. Als ik een becijferd voorstel had gekregen, spreekt het voor zich dat ik dat uiteraard wel bekeken zou hebben. We moeten de rollen niet omdraaien.

De voorzitter: De heer De Meester heeft het woord.

Tom De Meester (PVDA): Ik heb toch twee puntjes. Minister, u vindt het raar dat de Federale Regering enerzijds naar de rechtbank stapt en anderzijds minister Marghem de opdracht geeft om een oplossing te zoeken. Ik vind dat niet zo raar, want ik doe namelijk net hetzelfde. Ik overweeg ook gerechtelijke stappen, samen met die 15.000 gedupeerden, maar ondertussen bespreken we hier straks ook een decreet om die zaak ten gronde op te lossen. Mij lijkt dat helemaal niet zo raar.

Ten tweede zegt u dat zij de agressor zijn. Los van de militaire terminologie die u gebruikt, is het wel Vlaanderen dat de Grondwet overtreedt. Laat ons toch wel even duidelijk het kader schetsen.

Minister Zuhal Demir: Dat heb ik ook gezegd, mijnheer De Meester.

Tom De Meester (PVDA): Vlaanderen gaat in de allereerste plaats in de fout. Dan moet u niet zeggen dat de Federale Regering de agressor is. Neen, zij steunt op haar recht en maakt daar gebruik van. Door te zeggen dat zij de agressor is, graaft u zichzelf in de loopgraven in. Ik denk niet dat je zo problemen oplost. Ik denk dat je in dialoog moet gaan om zoiets op te lossen. Met dat soort haantjesgedrag van 'zij zijn de agressor en zij zijn begonnen' kom je er niet. Je moet gelijk oversteken en elkaar in het midden ontmoeten om een oplossing te vinden, want het gevolg is nu, minister, dat 500.000 hardwerkende Vlaamse gezinnen de dupe zijn van dat communautaire gehakketak tussen de Vlaamse en de Federale Regering. Daarvoor, minister, bent u wel degelijk verantwoordelijk.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.